

# STAV OLAV

Kjell Arild Pollestad, s. 1

## En økumenisk skjebne

Synodens sluttdokument, s. 7

## Et godt kompromiss

Dordi Glærum Skuggevik, s. 9

## Men gregorianikken var ikke død

Arne Fjeld, s. 14

## Kronen på verket

I anledning FNs Fredsår, s. 16

## Pavens fredsappell

Petter Bruce, s. 18

## Annerledes bok om kjernevåpen

# OLAV

## Synoden har talt

De som fryktet - eller håpet på - stormfulle konfrontasjoner og store sensasjoner under den ekstraordinære synode i Roma ved månedsskiftet november/desember, ble henholdsvis lettet og skuffet. Ifølge uttalelser fra ledende synodedeltagere var atmosfæren under møtene usedvanlig åpen og tillitsfull - også der hvor det var til dels store meningsforskjeller: Fellesskapet «var til å ta og føle på» heter det bl.a. i en rapport i Catholic Herald.

Vår egen biskop John W. Gran, som representerte Den nordiske biskopkonferanse, sa ved synodens slutt - ifølge Kirkens Informasjonstjeneste - at han hadde godt håp om at samarbeidet mellom paven og biskopene når det gjelder lære- og trosspørsmål, vil bli videreutviklet etter synoden. Ved synodens innledning hadde biskop Gran gitt uttrykk for en viss usikkerhet nettopp på dette punkt og antydte at Vatikankonsilets mål når

det gjelder samarbeid og kollegialitet, neppe var blitt oppfylt, og at det heller har vært en tendens til sentralisering, til å se biskopene mer som representanter for Roma enn som administratorer for bispedømmer og lokale kirker. «Jeg følte at dette måtte sies. Men etter å ha fulgt synoden i dagene siden, har jeg godt håp om at det var unødig engstelse,» sa biskop Gran ved synodens slutt.

Englands kardinal Basil Hume skriver i sin rapport i Catholic Herald at «synoden må sees som et positivt løft .. den var et klart ja til Det annet Vatikankonsil og et bevis på at Den hellige ånd fremdeles er med oss. Synoden var også på mange måter en god forberedelse til synoden om legfolket i 1986.» Kardinal Hume understreker også den åpne atmosfære og fellesskapet: «Det var ingen restriksjoner angående hvilke saker som kunne tas opp, og diskusjonen mellom biskopene var preget av gjensidig respekt... Jeg følte at det var ekte nærhet og sympati mellom biskopene og paven - noe langt mer enn den respekt som tilkommer paven som Peters etterfølger.»

Biskop Andreas Aarflot, som var observatør ved synoden på vegne av Det Lutherske Verdensforbund, konstaterer (i Vårt Land) at synoden stadfestet den katolske kirkes økumeniske profil: «Frykten for at Vatikanets sekretariat for kristen enhet skulle degraderes, ser ut til å ha vært ubegrunnet. Snarere var det et ønske om å oppvurdere sekretariatet.»

Disse positive utsagn betyr selvsagt ikke at to ukers hektisk synodevirk-

somhet har skaffet av veien alle problemer og meningsforskjeller innen verdenskirken - det er så langt fra tilfelle. Kardinal Hume sier det slik: «De fjorten dagers arbeid førte - som vel ventet - ikke til de store resultater, men det var oppmuntrende dager og tydelige tegn på håp.... Biskopene i Roma var realistiske nok til å innrømme at det ennå vil ta lang tid før Konsilets ord og ånd er gått oss i blodet.»

Den skepsis og de bange anelser vide kretser både innenfor og utenfor Kirken gav uttrykk for i ukene og månedene før synoden, later altså til å være gjort til skamme. Og intet er vel bedre enn det!

Synoden har talt - og Roma har lyttet og har fått i hendene et sluttokument fra biskopene som - selv om det bare er et rådgivende dokument uten bindende kraft - burde kunne bane veien for utvidet dialog og økt samarbeid mellom paven og de andre «hyrder.» Offentliggjørelsen av sluttokumentet - som krevet pавens tillatelse - tør vel tolkes derhen at paven stiller seg positivt til innholdet, og mener at åpenhet og tillit tjener saken best. Og «saken» er - ifølge pавens ord ved synodens avslutning - at «Kirken nå mot slutten av det annet årtusen helhjertet ønsker å være Kirke for 'dagens verden', ønsker å sette alle krefter inn for å gjøre menneskenes liv på jorden mennesket verdig.»

Skal Kirken make dette, kreves det fortsatt innsats - ora et labora! bønn og arbeid, - fra hele skaren av «troende i Kristus.» ●



# EN ØKUMENISK SKJEBNE

Pater Finn Thorn intervjuet av Kjell Arild Pollestad

1

*Den 18. januar, på selve åpningsdagen for den økumeniske bønneuken, fylte pater Finn Thorn 80 år. Hans ærverdige rynker er et synlig tegn på at det økumeniske arbeidet har nådd en moden alder også i Norge. Pater Thorn var fremdeles en ung mann da han, som en av de aller første, knyttet teologiske kontakter på tvers av kirkegrensene og således ble en av banebryterne for det kristne enhetsarbeidet her til lands.*

*Lengselen etter kristen enhet på Evangeliets og Kirkens grunn har i den grad preget og bestemt hele hans livsløp at han mer enn kanskje noen annen kan karakteriseres som en økumenisk skjebne. Hans glede blir ikke full og hel før alle kristne er ett, i overensstemmelse med Herrens avskjedsord til apostlene.*

Pater Thorns alvor er legendarisk, og der er noe monumental over hele hans person. Det skylde ikke bare hans nesten to meter høye skikkelse, men hele hans langsomme og eftertenksomme vesen, som helt siden første verdenskrig møydelig har søkt sannheten, uten et eneste lettsindig sideblikk. Pater Thorn har holdt seg på det norske grunnfjell. Mangfoldet i tilværelsen har ikke formådd å avlede hans oppmerksomhet eller forstyrre hans ånd; han har vært oppvakt av det som for ham var det mest nødvendige. Denne helt uavhengige tro, i liv og erkjennelse, mot enkelte grunn-

leggende kristne anliggender er det som har gitt hans liv dimensjon.

Første gang jeg så ham, prekte han i St. Dominikus kirke. Søndagens tekst handlet om tvileren Thomas, som ville se før han kunne tro. Pater Thorn talte med alvorlig bekymring om tvilens problem, men jo mer han talte, desto klarere ble det for meg at han selv dypest sett aldri hadde tvilt. Det virket som om Guds eksistens og hele kristendommens sannhet for ham var like selvsinnlysende som at to og to var fire. Det var noe høyst imponerende over denne ru-

vende skikkelsen med den sorte kappe, den hvite manke og den klippefaste tro. Ordene ble uttalt langsomt, med en særegen, dyp etterklang, og da jeg trodde det lakket mot det avsluttende AMEN, ble det i stedet et gedigent MEN, som åpnet for enda noen aspekter ved den tvil som pater Thorn nok kunne preke om, men som hele hans vesen dementeerte.

Mange år senere sitter vi i hans lille stue hos søstrene på Vor Frue Villa, hvor han har vært rektor siden 1972. Av denne verdens forgiengelige gleder og forlokkelser kjenner



Lutheranere og reformerte slår seg sammen i Nederland  
*Den evangelisk-lutherske kirke i Nederland planlegger å gå sammen med de to store reformerte kirkene i landet. På det lutherske kirkemøtet før jul diskuterte man fremtiden til kirkesamfunnet, hvor medlemstallet de siste to årene har sunket med syv prosent, og*

*hvor kirkens aktiviteter på de fleste områder viser en tilbakegang. Svaret for den lutherske kirken på disse problemene ble en sammenslåing med de andre protestantene i landet. De protestantiske kirkene i Nederland vil samarbeide om et program kalt «Sammen på veien».* NØP/LWI

## Forpliktelse til å gi troen videre

*Når troen skal gis videre i det sekulariserte samfunn, trenges både det personlige vitnesbyrd og formidling av selve trosinnholdet. Dette ble sterkt understreket ved et møte nylig i Hildesheim for lederne av de tyske «sjelesorgkontorer». Konferansen la sterk vekt på den forpliktelse alle døpte har til å hjelpe andre til å leve som kristne.* KNA

2

pater Thorn ikke mange som kan måle seg med en god sigar, og til 80-års intervjuet unner han seg en av kongelig størrelse og merke. Han setter seg bestefaderlig til rette i godstolen og later en stakket stund til å tro på det gode, selv om Kirken er splittet og verden er ond og alle har syndet og fattes Guds ære (Rom. 3,23).

— *Du har vel nesten fått troen inn med morsmelken, pater Thorn?*

— Det kan jeg ikke si. Jeg kommer ikke fra noe spesielt religiøst hjem. Min far, som var fra Hamar, døde allerede i 1915. Min mor var finsk og stammet fra Åbo. Hun hadde liten tilknytning til norsk kirkeliv. Da hun ble enke, valgte hun imidlertid å bli værende i Norge, for at hennes to sønner skulle bli norske, slik som deres far. Jeg vokste opp i Oslo, men fikk i mitt hjem ingen tilskyndelse til å ta kontakt med Den norske kirke. En venn fikk meg med i KFUM, og der fant jeg et åndelig hjem. Men datidens kirkelige stridigheter kom jeg ikke utenom. På Fagerborg skole fikk jeg Hans Lødrup til religionslærer. Han bekjente seg til den liberale teologi, og jeg fikk stor sympati for hans frisinnede kristendomsforståelse. Samtidig oppstod der jo en

konflikt i forhold til den mer ortodokse kristentro som jeg hadde funnet i KFUM. Det var denne konflikten som i sin tid skulle føre meg til den katolske kirke. Om søndagen gikk jeg i Gamle Aker kirke og hørte sogneprest Eugen Hansen, som var en beåndet forkynner. En av mine venner i KFUM frarådet meg imidlertid å høre på ham. Sognepresten var nemlig liberal!

— *Efter artium tok du fatt på teologien...*

— Spørsmålet var bare hvor jeg skulle studere. I gymnastiden var jeg kommet i kontakt med Norges Kristelige Studenterforbund, som var preget av den liberale teologi. Rent menneskelig var min sympati på denne siden, og det ble derfor til at jeg begynte på Universitetet. Men...

Dette siste ordet går som en demon gjennom pater Thorns liv. Ikke før er han falt til ro, så kommer det et brutalt MEN, som er en fiende av enhver harmoni. Det redder oss imidlertid også fra de lettkjøpte løsninger, og i pater Thorns liv er det bare sigaren som er lettkjøpt.

— MEN... min personlige, enkle og evangeliske kristne tro sa meg at jeg egentlig

burde ha begynt på Menighetsfakultetet. Den som skremte meg, var professor Ole Hallesbye. Hans hatske utfall mot de liberale teologer forekom meg aldeles urimelige. Han frakjente dem nærmest kristennavnet. I denne tiden fikk jeg mye hjelp av vennene Odd Godal og Einar Moland. Jeg ble også kjent med Eivind Berggrav.

— *Hvordan kom du så i kontakt med det katolske?*

— Det var to av mine lærere ved Det teologiske fakultet som åpnet mine øyne for den katolske kirke. Anton Friedrichsen påviste at man allerede i urkirken hadde ansatsen til den katolske kirkes hierarki og autoritet. Oluf Kolsrud viste meg tradisjonen fra middelalderens norske kirke. Dessuten hadde jeg på denne tiden også stiftet bekjentskap med Sigrid Undsets forfatterskap. Hennes konversjon i 1924 gjorde et sterkt inntrykk på meg. Hun oversatte også Robert Hugh Bensons bok *Kristus i Kirken*, og den åpenbarte for meg en helt ny kirkelighet: den katolske. Den katolske kirke var kulturåpen, samtidig som den stod urokkelig fast på den overleverte tro. Det endte med at jeg ble opptatt i Kirken i 1928. Det var en befrielse å bli katolikk.



## En form for overtro

Fra en leder i «Kirke og kultur» - signert Inge Lønning - sakser vi følgende utsagn: «Troen på at kirken viser styrke ved å gjøre kort prosess med folk som ber om å få satt ting under debatt, er en farlig form for overtro. Feber er alltid tegn på en svakhets-tilstand. Det gjelder i særlig grad for den

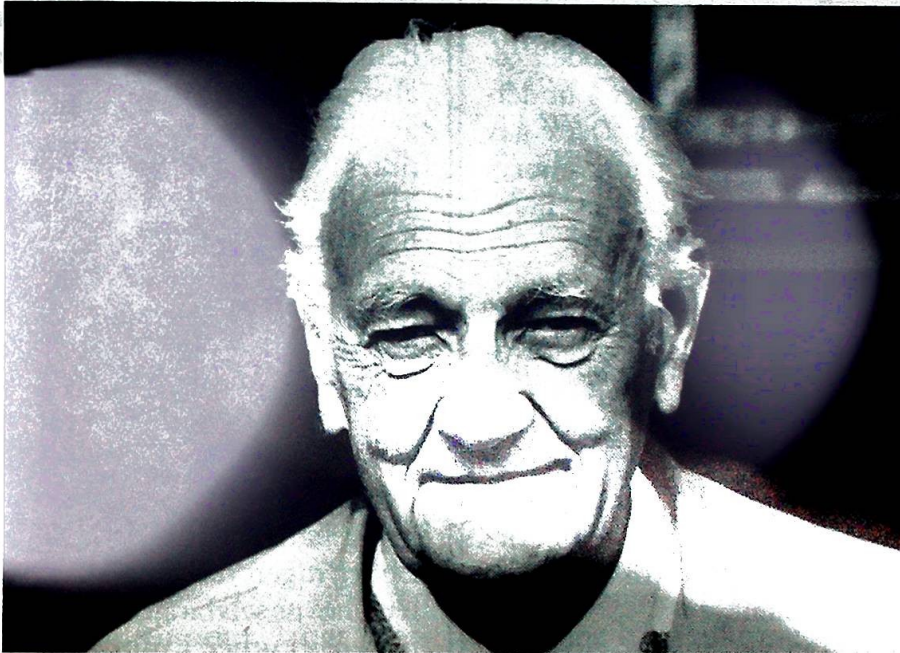
aggressive og angstbiterske utålmodighetsfeber.»

Inge Lønning minner om en historie fra den såkalte helvetesdebatten på femti-tallet, da en av hovedstadens geistlige en dag traff sin gresk-ortodokse kollega på gaten og kom til å stille spørsmålet: «Hva gjør dere når det oppstår en slik kontrovers?» Svaret lød: «Vi grunner på saken en tusen år eller så.»

## A propos kvinne-tiåret

«For første gang i historien har verdens øyne vært fokusert på den halvparten av befolkningen som, på grunn av at de er født kvinner, utfører to tredjedeler av all arbeid, mottar en tiendedel av all inntekt og eier mindre enn en hundredel av all eiendom»

Fra FN-rapporten om kvinners tilstand i verden 1985.



«Pater Thoms alvor er legendarisk, og der er noe monumentalt over hele hans person,» skriver Kjell Arild Pollestad i dette 80-års intervjuet med sin ordensbror. Men - som bildet viser, og som alle pater Thoms mange venner vet: der er megen varme bak alvoret!

Kirken var sant katolsk, sant evangelisk - og samtidig kulturåpen.

— Men?

— MEN... det var jo på grunnlag av Bensons kirkeforståelse jeg hadde konvertert. Denne var preget av den motreformatoriske ånd. Det ble derfor en ny spenning mellom det strengt romersk-katolske og Den norske kirke og mine venner der. Jeg vedble å føle meg knyttet til min barndoms og ungdoms kirke, samtidig som jeg nå tilhørte en kirke som fordømte lutherdommen

som vranglære. Det var en vond tid.

— Hvordan gikk det med ditt prestekall?

— Det var naturlig for meg å fortsette teologien og bli katolsk prest. Etter at jeg en tid hadde vanket hos dominikanerne, så jeg det som et kall å bli prest i dominikanerordenen. Jeg trådte inn i 1932 og fikk min studietid i den franske ordensprovinc' berømte studiekloster Le Saulchoir. Her var det intet av den motreformatoriske ånd jeg hadde møtt i Norge. Under pater Congars

lærestol møtte jeg allerede i 30-årene de tanker som senere skulle prege Det 2. Vatikan-konsil. I 1937 kom hans bok *Chrétien's désunis*, hvor man finner de grunnleggende prinsipper for katolsk økumenikk. Denne boken er nesten blitt som en bibel for meg, og fra da av følte jeg meg mer som økumenisk-katolsk enn som romersk-katolsk.

— Hvordan ble en økumenisk-katolsk prest mottatt i Norge?

— Jeg kom hjem i 1939 og ble av mine kolleger tilrådet å oppgi det økumeniske engasjement. Monsignore Kjelstrup, som på denne tiden hørte til de toneangivende i det katolske miljø, sa direkte til meg at jeg manglet den *horror hæresis*, den avsky for kjetteriet, som han selv hadde tilegnet seg i Roma.

— Du var den første norske dominikaner etter reformasjonen...

— Ja, og det gikk tregt med å få innført norske skikker i klosteret. For eksempel hadde vi ingen julaften. Julen begynte først ved midnattsmessen. Juletre var det ingen grunn til å ha. Jeg fikk hvert år et lite juletre av søster Mary Réginald, men det måtte jeg ha på mitt eget rom. Gamle pater Lutz, som jeg var alene med under hele krigen, var



## Katolsk prest angrepet for annen gang

For annen gang ble pater Tadeusz-Zaleski angrepet av tre fremmede i Krakow. Pateren er kjent for å ha sterke sympatier for den forbudte fagforeningen Solidaritet. Han ble i begynnelsen av desember antastet av en kvinne og to menn forkledd som ambulanspersonell, melder Keston College. Da pateren svimte av etter at de hadde festet et rep om halsen hans, stakk ugjerningsmennene av. Tadeusz-Zaleski ble senere bragt til sykehus for behandling. Den 6. april i fjor ble pateren første gang angrepet og torturert av fremmede. NØP

4

imidlertid en intelligent og vidsynt mann, selv om nok også han syntes jeg ble litt for «luthersk».

Pater Thorn var nok ganske preget av den lutherske pessimisme, og i klosterets rike samling av anekdoter er der også en som forteller at han en gang syntes det gikk tregt med å få til en skikkelig julepreken. Da skal pater Lutz ha gitt ham følgende råd: «De kan jo bare ta en av Deres langfredagsprekener».

— Fikk du kontakter i den norske kirke?

— Jeg hadde jo hele tiden kontakt med Molland og Godal, som var mine beste venner så lenge de levde. Det var imidlertid krigen som førte meg i virkelig økumenisk kontakt med norske teologer. I februar 1945 ble jeg arrestert mens jeg sa messen på Katariinahjemmet. Jeg ble sendt til Grini og havnet i prestebreakken, hvor jeg straks ble opptatt i fellesskapet. Der opplevde jeg vennskap på tvers av alle kirkegrenser, og de dype samtaler som ofte ble ført, var virkelig økumeniske.

Da det 2. Vatikankonsil kom sammen i 1962, var noen av pater Thorns lærere fra Le

Saulchoir innkalt som eksperter, etter at de en periode i 50-årene var blitt nektet å undervise av pave Pius 12. Dette gav håp og glede til pater Thorn. Og han ble ikke skuffet. Blant konsildokumentene var der også et dekret om økumenikken, som biskop Gran besluttet at pater Thorn skulle presentere for de troende under en gudstjeneste i St. Olav domkirke. Blant tilhørerne var selvsagt også mange av dem som hadde stilt seg helt uforstående til hans økumeniske engasjement.

— Det var en stor glede for meg å lese opp et dekret hvis tanker jeg hadde vært fortrolig med siden min studietid i 30-årene. Etter gudstjenesten kom den spøkefulle pater Le Breton bort til meg og sa: «Pater Thorn, jeg hadde inntrykk av at mens De leste opp dekretet, puttet De av og til inn en del av Deres egne tanker og notater». Jeg syntes jo det var hyggelig å høre at mine tanker stemte overens med konsilets.

Ved siden av sin prestegjering og sine teologiske interesser drev pater Thorn også litterære studier, og han har skrevet bøker både om Arne Garborg og Sigrid Undset. En av hans gode venner var pro-

## Nytt angrep mot katolikker i Tsjekkoslovakia

Etter det Keston College kjenner til, skal katolske aktivister være blitt offer for en stor-øffensiv i Moravia i Tsjekkoslovakia i midten av november, melder Norsk Økumenisk Pressebyrå. På én dag ble en rekke katolske hjem over hele Moravia gjennomløst av sikkerhetsstyrker, og en hel del religiøs litteratur

fessor Andreas Winsnes, og da denne engang uttalte at han anså «Peer Gynt» for å være et av de mest religiøse verk i norsk litteratur, ble pater Thorn inspirert til å skrive en hel bok om dette skuespillet. Det ble hans første bok. Det vil føre alt for vidt å gå nærmere inn på pater Thorns litterære produksjon i denne sammenheng, men én skikkelse er ikke til å komme utenom, fordi den i så høy grad har preget hans liv og hans tro. Det er Luther. Det er ingen tilfeldighet at pater Thorns selvbiografi har fått titelen: «Luther i mitt liv som katolikk».

— Luther står på mange måter den katolske kirke nærmere enn de fleste tror. Han forlot aldri den katolske kirke. Han ble utstøtt. Hans hensikt var ikke å stifte noe nytt kirkesamfunn, men å fornye den kirke han tilhørte på evangeliets grunn. Luther var en katolsk augustiner munk som virket for kirkelig fornyelse. Men pave Leo 10. og tidens katolske teologer var ute av stand til å forstå ham, fordi han talte et annet sprog, og argumenterte ut fra Skriften og ikke ut fra skolastikkens teologiske tankebygning.

— Dersom Luther var katolsk, hvordan kan det da ha blitt en slik



ble beslaglagt. Flere katolikker ble bragt inn til forhør, og noen ble holdt i varetekt.

*Katolske kilder i Moravia sier til Keston Kollege at til tross for de problemer de nå har fått, er det stadig flere katolikker som tar del i arbeidet med å trykke og distribuere «fri og uavhengig» katolsk litteratur. De ber også om hjelp av vestlige media til å gjøre deres situasjon kjent for på den måten å gi dem moralsk støtte.*

*avstand mellom den lutherske og den katolske kirke?*

— Efter Luther kom den såkalte lutherske ortodoksi med et skriftsyn og et kirkesyn som på mange punkter representerte et brudd med Luther. Det er imidlertid denne *lutherdom* som er blitt dominerende i norsk kirkelighet. Denne representerer noe helt uluthersk, nemlig en ny kirke, i *motsetning* til den katolske. Dersom den lutherske kirke i dag var blitt mer luthersk, det vil si mer i overensstemmelse med Luthers egne hensikter, ville den også ha kommet langt nærmere den katolske. Derfor kan Luther ofte hjelpe oss i den økumeniske dialog.

— *Du er jo en av veteranene i denne dialog, og i bønneuken for kristen enhet.*

— Jeg har vært med siden bønneuken begynte i det lille sidekapellet i Oslo domkirke. I de senere år har jeg imidlertid fått visse motforestillinger mot de synspunkter bønneuken bygger på. Det virker hele tiden som man *ser frem* mot kristen enhet. Enheten er altså noe som hører fremtiden til, og som vi forsøker å fremme ved felles bønn. Selv er jeg kommet til at den kristne enhet er noe vi har bak oss. Den ligger i selve forsoningsverket,

### Fengslet prest i sulte-streik

*I protest mot interneringen av lokale ikke-voldsforkjempere mot apartheid-styret, har pastor Gottfried Kraatz innledet en sulte-streik etter at han ble arrestert siste høst. Kraatz er prest for Berliner Missionswerk - en protestantisk misjonsorganisasjon med hovedsete i Berlin-Brandenburg i Den tyske*

*Forbundsrepublikken. Det lutherske verdensforbund (LVF) har nå engasjert seg i saken og har i et telegram til president Pieter Botha anmodet om løslatelse av Kraatz og flere andre fengslede ledere for den fargede befolkningen.*

NØP/LWI

5

i den enhet som Kristus grunnla da han på korset skapte enhet mellom Gud og en syndig menneskehet. Dette er evangeliets grunnleggende enhet, at vi alle lever av Guds nåde og er døpt i den ene dåp. I virkeligheten er der en dyp enhet mellom de kristne kirker. Alle står samlet om visse fundamentale kristne trossannheter: Treenigheten, Kristus som sann Gud og sant menneske, den felles Bibel, den éne dåp, og - selv om jeg på dette punkt er uklar - står vi også felles når det gjelder nadverden. Jeg har tenkt meget over Jesu tale i Kafarnaum (Joh. 6), hvor han sier: «Uten at dere spiser mitt legeme og drikker mitt blod, har dere ikke livet i dere». Hvis Den norske kirke ikke har gyldig nadverd, så har den ikke livet i seg, og det er en helt urimelig tanke. Hvordan kan vi i det hele tatt fra katolsk hold anerkjenne Den norske kirke som kirke, og ønske den lykke til med dens tjeneste for kristendommen i Norge, dersom vi samtidig ikke anerkjenner dens nadverd? Vi må ikke la de kirkerettslige synspunkter skygge for det vesentlige. Ser vi det hele ut fra evangeliet, må vi anerkjenne at også i Den norske kirkes nadverd er Kristus nærværende og gir sin

nåde til de troende. Jeg tror i det hele tatt vi snart bør oppdage at vi er meget mere ett enn det man i bønneuken vanligvis ser. Der ser man først og fremst splittelsen, som vi bør søke å overvinne en gang i fremtiden. Jeg ser enheten som noe som er der allerede, og som vi må oppdage og søke tilbake til. Denne enhet er i Kristus, i hans éne, hellige legeme, som vi har splittet.

— *Har du noen gang angret på at du i din ungdom ble katolikk?*

— Jeg har ikke angret på det, rett og slett fordi jeg ikke er i stand til å se at det kunne ha gått annerledes. Jeg har på en forunderlig måte hatt en slags tro på en guddommelig styrelse av mitt liv. Der er en Annen i mitt liv som har stått bak det hele; det er den Gud som jeg tror på, slik han har åpenbart seg i Jesus Kristus. Alt det andre har bare vært en vei til å komme nærmere ham. Det har vært *min* vei, og jeg har efter beste evne forsøkt å gå den med troskap. Når jeg nå ser tilbake på et langt liv, blir det klart for meg at det egentlig er den Annen som har vært trofast. Jeg takker Ham for alt.

Pater Thorn smiler, og stumper sigaren. ●



Karl Rahner:

## BØNN OM ALLE KRISTNES GJENFORENING

6

Oversatt av Finn Thorn

**G**ud, all enhets urgrunn og styrke, vi retter vårt rop til deg og ber: Gi de splittede kristne kirker den enhet som er Vår Herre Jesu Kristi vilje. Vi innser at vi selv må gjøre alt vi er i stand til for å virkeliggjøre denne enhet. For splittelsene mellom de kristne kirker kommer fra oss, ikke fra deg. Fra deg kommer alltid den oppgave du gir oss som en gave av din nåde. Du alene skjenker oss vilje og styrke til å virkeliggjøre enheten mellom de kristne. Derfor må alle våre anstrengelser stadig på nytt begynne med bønningen: Gi oss hva du forlanger.

**F**ordi bekjennelsen til den treenige Gud, og gjenfødt til Herre og Frelser, Jesus Kristus, finnes i alle kristne kirker, og fordi vi alle er døpt til deg, den treenige Gud og gjenfødt til evig liv i kraft av din Hellige Ånd, består allerede den guddommelige enhet mellom oss som er deg selv. Når denne dyperne enhet - det håper vi - har slått rot i oss, og fører til bønn om at den enhet vi ser frem til, må komme, da er den allerede i ferd med å bli til. Denne enhet mellom kirkene må bli en synlig virkelighet, sprunget ut av den grunnfaste enhet som finnes mellom dem. Da kan de

i fellesskap bli et vitnesbyrd for verden om at den éne Kirke virkelig og synbart er selve sakramentet for verdens frelse.

**D**enne enhet mellom kirkene er vår oppgave. Derfor ber vi: Måtte alle kirker fylles av en helsebringende skrekk over det som de - på forskjellig vis, men uten unntakelse - har øvet mot din Sønnns legeme som er Kirken. Vi har latt oss lede av herskelyst, av hovmod, av forkjærlighet til våre egne synsmåter, av mangel på toleranse, av trangsynthet, som ikke har tålt at den éne sannhet blir forkynt med et mangfold av røster. På denne måte har vi alle vist oss som syndere, og satt oss selv opp mot din sannhet.

**V**i ber også at du i vår avmakt gir oss den innsikt og visdom som bevarer oss fra - i overmodig iver for enheten - å skape nye splittelser mellom kirkene. Gjør derfor kirkenes ledere klarsynte og modige, så de ser seg mer forpliktet på kristen enhet i fremtiden, enn på deres egne kirkers egenmektighet i fortiden. Måtte kirkenes ledere ha det mot som gir dem innsikt i at virkelig storhet i Kirkens historie ikke fremstår alene av troskap

mot forgangne tider, men i erkjennelse av at den ene Kirke kan dra nytte av alle kirkers erfaringer - uten kortsiktig engstelse ved tanken på at de engang var årsak til splittelser. Overbevis derfor de ansvarlige i Kirken om at enhet ikke betyr en uniformitet, der en enkelt kirke skulle være lov for andre. Målet må være en enhet i mangfold mellom forsonede kirker.

**I** alle de splittede kirker må enhver tiltro sine kristne brødre i andre kirker deres oppriktige vilje til å etterkomme Jesu krav om enhet mellom hans disipler. Samtidig må vi i alle kirker erkjenne at vi som syndere, ikke virkeliggjør denne vilje så inderlig, modig og skapende, som vi burde. Så sant vi det gjorde, ville den enhet som er vår oppgave, allerede være nådd. Gi oss derfor, hellige og barmhjertige Gud, den vilje til enhet som du venter av oss. Og selv om vårt hjerte anklager oss for at vi så lite lar oss lede av din Hellige Ånds enhetsskapende makt, håper vi at denne vår syndige svakhet blir møtt av din tilgivelse og omsluttet av den enhet mellom de kristne som du allerede har skjenket oss. Amen. ●



Noe å glede seg over!

«Å lese Amnesty International's rapport for 1985 er verre enn å lese Bjerneboes «Bestialitetens historie», skriver Anne Marie Levy i en artikkel i Arbeiderbladet - med den overraskende overskrift: «Noe å glede seg over». Hun viser til et og annet lyspunkt, som kan tjene til trøst og oppmuntring (hardt tiltrengt

sådan!) Bl. a. gjengir artikkelen enkelte kraftige reaksjoner på skremmende tillop til ekstremer fransk rassisme:

«For første gang i historien har representanter for den katolske og de protestantiske kirker, den gresk-ortodokse kirke, rabbinerrådet og Islams ledende representanter, sammen med frimurere (som i hundrevis av år ble betraktet som djevelens tjenere!)

undertegnet en appell mot rasisme og intoleranse. Mot rasisme, for respekt, toleranse, solidaritet og alles rett til sammen å leve, til felles berikelse, i et samfunn hvor rettferd, frihet og likhet ikke er begreper som bare gjelder for samfunnets privilegerte, men for alle.»

## Synodens sluttdokument - et godt kompromiss 7

*Den 9. desember  
- dagen etter  
avslutningen av  
den ekstraordinære synoden  
- ble biskopenes  
sluttdokument offentliggjort.*

*Det er et  
rådgivende dokument  
for paven,  
ført i pennen  
av den belgiske kardinal  
Godfried Daneels.  
Vi bringer her  
en sammenfatning av  
dokumentets hovedpunkter.*

Synodens sluttdokument understreker «i enstemmighet og glede» at Det annet Vatikan-konsil er et gyldig og legitimt uttrykk for Kirkens lære. Biskopene anbefaler at pastorale programmer blir satt i gang i de lokale kirker med det mål «å gi bedre kjennskap til konsilets ånd og bokstav og derved bane veien for en bedre og bredere 'mottagelse' av Konsilet.»

Dokumentet minner om at konsilsdokumentene bruker mange forskjellige «bilder» på Kirken: Guds folk, Kristi legeme, Den hellig ånds tempel, Guds familie - alle er forsøk på å gripe og begripe Kirkens mysterium. Bildene utfyller hverandre, og derfor «må vi ikke erstatte en ensidig hierarkisk visjon av Kirken med en like ensidig sosiologisk visjon.» Teologien må alltid ha en sentral plass i Kirkens liv, for teologi er - for å låne den hellige Anselms kjente ord - «troen som søker å forstå.» Biskopene anbefaler derfor varmt en gjensidig dialog mellom biskoper og teologer. Videre anbefaler de at det utarbeides en katekisme eller et kompendium som omfatter både tros læren og Kirkens morallære, og som kan være et referansepunkt for videre arbeid i lokal-

kirken. En slik katekisme må være «bibelsk, liturgisk og på samme tid en fremstilling av den rette tro i en form tilpasset de kristnes aktuelle liv i dagens verden.»

Dokumentet peker på at begrepet «communio» står sentralt i Konsilets ekklesiologi, dets lære om Kirken. «Ordet er mangetydig, men den grunnleggende betydning er forening med Gud - gjennom Guds ord og sakramentene.» Denne ekklesiologi kan ikke reduseres til et spørsmål om organisasjonsformer eller maktforhold innen Kirken. Kirken som Kristi legeme, og derved som mysterium, må aldri skyves til side.

Dokumentet understreker at «Kirken er fullt og helt til stede i alle de lokale, nasjonale kirker ... det er den samme universelle kirke som eksisterer i og gjennom de lokale kirker - det er enheten i mangfoldet.» Ordet «pluralitet» er et mer dekkende ord for enheten og mangfoldet enn «pluralisme», mener biskopene.

Synoden gir sin fulle støtte til den økumeniske bevegelse og til kvinners innsats i Kirken - innen rammen av de gjeldende regler og grenser.

Bispekonferansene, som vokste frem på Konsilets ini-



## Prevensjon splitter katolikkene og regjeringen i Kenya

Den katolske kirken i Kenya anklages for å undergrave staten og regjeringspartiet med sin aktive motstand mot «kunstig» familieplanlegging.

Anklagen er satt frem av formannen i Kenyas ledende (og eneste) parti, KANN,

8

tiativ, har vist seg å være meget nyttige arbeidsredskaper, og synoden ytrer håp om at deres «teologiske status» og fremfor alt «deres læremessige autoritet må bli klarlagt på en dypere og mer omfattende måte i overensstemmelse med konsildekretet Christus Dominus og med Kirkeretten.» Angående forholdet mellom de lokale kirker/bispekonferanser og Roma anbefaler synoden at man «utredet hvorvidt subsidiaritetsprinsippet (som innebærer at oppgaver/konflikter løses på «lavest mulig nivå»), som lenge har vært det bærende prinsipp i Kirkens sosiallære, også bør gjelde for Kirkens interne forhold og i tilfelle i hvilken grad.»

Dokumentet gjentar en sentral tanke hos pave Johannes XXIII: «Kirken må stadig akte på 'tidens tegn' slik at dens budskap lettere kan nå frem og dens innsats for verden forsterkes.»

Sluttdokumentet er - i likhet med konsildokumentene - et produkt av kompromisser, og godt er det i den nåværende situasjon: gode kompromisser bygger på fri meningsutveksling og innebærer vilje til samarbeid. Biskopene har - uten opprivende konfrontasjoner - kunnet enes om et

Okiki Amayo. I en pressemelding sier han at regjeringens kampanje for å begrense befolkningstilveksten vil fortsette med uforminset styrke til tross for innblanding fra Den katolske kirke, som holder på «natur-metoden».

Det var da kondomer og P-piller nærmest ble fritt delt ut til ungdom at de katolske lederne reagerte. NØP/APS

dokument som er et klart ja til Konsillets ånd og impulser, og som inneholder både selverkjennelse og momenter til et positivt og fremtidsrettet handlingsprogram.

I de to hektiske ukene synoden varte, har biskopene ikke bare arbeidet sammen - de har også bedt sam-

## Britisk kardinal om den katolske bispesynoden:

Viktig, men moderat

Den ekstraordinære bispesynoden i Roma kan i følge Englands kardinal Basil Hume summeres opp som viktig, men moderat. Viktig, fordi den har understreket visse syn på kirken, moderat fordi den ikke bringer inn noe avgjørende nytt. Ingen ny retning ble innledet ved dette møtet. NØP/CT

men. Og den felles liturgi-feiring og bønn har neppe vært den minst betydelige del av den totale innsats. Der har de opplevet enheten som ikke bare går på tvers av all saklig uenighet, men som - i siste instans - både er sterkere og viktigere enn den.

UKJ

## Amnesty - tretten år i kamp mot tortur

«Det er tretten år siden Amnesty International startet sin kampanje mot tortur. I løpet av disse årene er positive resultater oppnådd for tusenvis av enkeltmennesker» skriver Per Thomas Andersen i en lederartikkel i Amnesty Nytt. «Et aksjonsnettverk er bygd opp, og gjennom dette kan Amnesty nå fram med appeller og protester til de ansvarlige i løpet av få timer etter at melding om tortur er innløpt. Slike aksjoner kan redde enkeltmenneskers liv, og de er med på å øke presset mot de ansvarlige myndigheter.

Våre haste-aksjoner har imidlertid ikke klart å avskaffe torturen. Derfor har Amnesty de to siste årene intensivert sin kamp mot tortur. Bl.a. har vi utarbeidet et 12-punkts program som alle regjeringer er blitt bedt om å slutte seg til for å sikre seg mot at tortur kan finne sted i deres land. Det er nemlig Amnestys oppfatning at tortur kan stoppes. Det beror på politisk vilje. Amnestys 12-punkts program er en utfordring til regjeringenes politiske vilje...

Kampen mot tortur er en kamp på flere fronter. Den er en kamp fra time til time for å redde liv. Den er en kamp for å mobilisere den politiske vilje som skal til for å avskaffe torturen som regjeringsspolitikk. Men den er også en langsom og møysommelig kamp for det enkelte offer for å gjenvinne sin fysiske helse og sin egen følelse av menneskelig verdighet. Også denne siste delen av kampen - rehabiliteringen - er vi i løpet av de senere årene blitt mer oppmerksomme på.

Og nok en gang er det viktig at offeret ikke blir latt alene. Den torturerte trenger vår hjelp. Det er viktig å være klar over at selv om vi ikke har selve torturproblemet så nært innpå oss her i vårt land, så fins det en rekke flykninger som har behov for hjelp til rehabilitering. Og det bør være en selvsagt offentlig oppgave i Norge å yte flykningene slik hjelp. Kampen mot tortur er en kamp for menneskerettighetene og en kamp for menneskeverdet.»



Hva er en coadjutor

Biskop Helmut Hermann Wittler av Osna-brück har fått en såkalt «coadjutor» idet hjelpebiskop Ludwig Averkamp er utnevnt til biskop med etterfølgelsesrett. Hans oppgave blir å støtte biskopen i det daglige arbeid i bispedømmet.

Både Det annet Vatikankonsil og Den nye kirkeretten av 1983 har; «oppgradert»

både hjelpebiskopers og coadjutorers stilling i forhold til «før-konsiliær tid.» Ifølge kanon 336 i Kirkeretten av 1983 er både hjelpebiskoper og coadjutorer i kraft av sin vigsel medlemmer av bispekollegiet med rett og plikt til å delta - med full stemmerett - ved et økumenisk konsil. I tillegg har de fullmakt til å forkynne Guds ord overalt i verden og høre skriftemål.

KNA

Nyorientering nødvendig

Biskopen av Hildesheim, Dr. Josef Homeyer, tar til orde for en nyorientering når det gjelder den «innenkirkelige» voksenutdanningen. Målet for slik utdanning må være «å levedegjøre menigheten ut fra Evangelietets ånd», mener biskopen. Videre hevder han at «målgruppen» for Kirkens voksenutdanning ikke først og fremst må være «de likegyldige, de søkende og skeptiske, men de som allerede føler seg knyttet til Kirken.»

KNA

## Men gregorianikken var ikke død!

9

Aldri har denne tidløse sangen påkalt større interesse fra de forskjelligste hold enn i vår tid, kan *Dordi Glærum Skuggevik* fortelle. Hun har sendt oss denne rapporten fra en verdenskongress for gregoriansk sang i Paris.

Kristi Himmelfartsdag i fjor åpnet en fire-dagers kongress (300 deltagere) i Paris med gregoriansk messe i Sainte Chapelle, concelebrert av Biskop Jean-Marc Vaillant, abbed av St. Michel de Frigolet, og Pater Kim en Joong (o.p.) Père Kim hadde hastet ned fra Oslo, hvor han samtidig med kongressen hadde maleriestilling.

Choeur Grégorien de Paris sang fra koret, og de som fylte St. Chapelle til siste plass, pluss ståplasser, var vel bevandret i gregoriansk sang pr. profesjon - de fleste. De som ikke var det, ble plutselig svært flinke til å synge tilsvarene, omgitt av så mye ekspertise. Lenge er det vel siden glassmaleriene i St. Chapelle har omsluttet så mye sakral vellyd.

Gregoriansk sang er idag definert som en vesentlig del av fransk kulturarv. Som sådan har nå den gregorianske sangen fått plass i fremste rekke blant merkesakene i

fransk kulturpolitikk. Dette ble understreket ved at hele kongressen ble invitert til rådhuset på kanapéer og champagne hos borgermester Jacques Chirac (på selveste 17. mai!) «Taffelmusikk» blant prestisjearkitektur og ekstravagante blomsteroppsatser var kongressens sensasjon: 40 små vevre japanske studiner fra det gregorianske instituttet ved Dronning Elizabeth-universitetet i Hiroshima. De franske ekspertene, slik som kormester Jean Claire i Solesmes og Chanoine Jeanneteau fra Angers, konkurrerte med Hiroshimakorets professor Mizushima om å lede dem. De var helt fascinert av jentene og sangkvaliteten. Kvelden før, etter åpningsforedraget til Jean Claire i Notre Dame, hadde Hiroshima-koret konsert samme sted i alternering med orgel-improvisasjoner ved hovedorganisten i Madeleine-kirken: Francois Henri Houbart.

Det var en svært sterk opplevelse. Notre Dame var stuvende full. Oppe fra hovedalteret steg den spinkle, men sikre - og uendelig vakre gregorianske sangen. En kunne ikke fri seg fra å lytte med bakgrunn i de assosiasjonene som navnet Hiroshima reiser i en. Død, forferdelse, aske og tilintetgjørelse - og hva kommer tilbake til oss: Jo, angelisk gregoriansk sang som stiger fra disse små vevre, unge kvinnene. Madeleine-organisten hadde garantert samme opplevelse, for han slapp hovedorgellet i Notre Dame løs med alt som var. I artikkelen om kongressen i det franske bladet «*Famille Chrétienne*» blir han kritisert for nettopp det, og de henviser til hans store franske musikkner som kunne dette med å improvisere over gregorianikk: Messiaen, Tournemire, Langlais, Dupré - og andre store franske orgelkanoner. Disse har helt sikkert aldri behandlet gregorianikk under denne innfallsvinkelen før, så sammenligningen burde en latt ligge. Houbart grep situasjonen riktig!

Achel-koret fra Belgia deltok også i denne konserten. Dette koret gjorde fantastiske fremskritt fra den første kvelden og til avslutningsmessene i



## Gode råd skal en alltid høre...

Tidligere stadsfysikus Fredrik Melbye er raus med råd og erfaringer fra et langt og fruktbart yrkesliv. I en samtale *Nationen* har hatt med den nå pensjonerte stadsfysikus, finner vi gode - og kanskje forbausende - råd til oss som ikke lenger er helt unge, f.eks. til alle pensjonister:

«Ikke vær redd for å stupe ut i nye ting.

10

Val-de-Grâce-kirken søndagen. De hadde lært «å få rommet til å synge» av den japanske sangerinnen Michiko Hirayama. Hun er over 60, har bodd over 30 år i Roma og er spesialist i å synge mikrointervaller til elektronisk musikk. Hun samarbeider med Pierre Boulez og andre avantgardister. På toget vestover til sykebesøk hos Professor Cardine på sykehuset i Le Mans, fortalte hun at hver dag begynner hun sangtreningen med en time gregoriansk sang! Hun sa: «Studiene med Professor Cardine er basis for hele min sangkarrière. Han er tidenes største sanger, men han vet det ikke selv.» For uinnvidde kan opplyses at Eugene Cardine i en mannsalder og vel så det, har vært leder for forsker-teamet i Solesmes, og professor ved det pavelige musikk-instituttet i Roma samtidig. Han har i tillegg lært seg tysk for å kunne imøtekomme forelesningsbehovet i Tyskland.

Cardine fikk hjerneblødning etter at hans nære medarbeider og venn - Jaques Hourlier ble drept i en bilulykke i fjor, og under kongressen lå han på sykehus, hvor han hele dagen etter kongresslutt ble hedret av en nesten kontinuer-

*Gjør det med et begeistret skrik, og vær dypt takknemlig over at du kan gjøre det», er Mellbyes råd til pensjonisten.*

Og han legger til at takknemlighet er en dimensjon som kommer med årene. Takknemligheten over at en har bra helse, at en har noen som setter pris på en, enten det er familie eller venner. At noen tenker på en, det gir trygghet.

## Nye helligdager i Finland

Med riksdagens velsignelse har Finlands evangelisk-lutherske kirke fått gjeninnført flere tradisjonelle kirkelige høytidsdager. Dette gjelder blant annet 13. dagen, altså den 6. januar, og Kristi Himmelfartsdag, som er en bevegelig dag 40 dager etter påskedag. Siden 1973 har disse dagene vært lagt til den førstkomende lørdagen og er blitt feiret som offentlig fridag. NØP/KT



Professor Eugene Cardine - påskedag 1984.

lig defilering av gamle studenter og venner. Også dagen etter fortsatte det - i strid med legens forbud. Undertegnede var der andre dagen, etter et døgn i Solesmes for å svelge kongressen, og Cardine fikk skildret opplevelsen fra Notre Dame. Den syke, halvt lamme Cardine kastet seg fremover i sengen, slo hendene for ansiktet og utbrøt «Deo gratias!» Utrolig nok gikk døren opp da, og professoren fra Hiroshima kom inn til et svært følelsesladet gjensyn med sin gamle lærer. Legen gav opp, og halve Hiroshimakoret kom opp på gangen for å synge for

den gamle mester. «Jeg skal snart dø,» sa Cardine, «og da skal jeg sammen med Hourlier og de andre synge den fullkomne gregorianske sang i Himmelen». Père Cardine er utrolig nok blitt så bra at han igjen kan være tilstede ved både vesper og messe daglig i Solesmes.

De trykte foredragene fra kongressen stod allerede på lesepulten ved sengen til Cardine, dagen etter kongresslutt. Denne mannen gis av de fleste æren for å ha satt kronen på verket etter Solesmes-munkenes 150 år med å gjenskape den autentiske gregorianske



## To nye salmebøker i Finland

*Den evangelisk-lutherske kirken i Finland vil julen 1986 eller senest våren 1987 få to nye salmebøker, én finsk og én svensk. Innholdet i de to bøkene ble nylig godkjent av det finske kirkemøtet, og salmebok-komiteén skal nå finpusse de anbefalinger kirkemøtet fremmet. Den finske utgaven får 631 salmer, mens den svenske får 585. Omlag 270 salmer får samme innhold og melodi slik at de kan synges på begge språk.* NØP/KT

sangen på basis av manuskriptene fra før 1000-tallet. Ifølge Hourlier er 1000-tallssangen restaureringsresultatet idag.

Det oppsiktsvekkende ved kongressen var å oppdage at den gregorianske sangen i stedet for å dø, idag ligger i en kryssild av interesse fra de forskjelligste hold. Vi har alt hørt om den ultramoderne sangerinnen som har denne sangen som basis for sin karriere og opparbeider sin daglige kunstneriske kondisjon med den.

Illo Humphrey, solobaryton-sanger, bosatt i Frankrike, men født og oppvokst i baptistkirken i Dallas, Texas, sa i sin forelesning: «Da jeg for 10 år siden første gang hørte gregoriansk sang - rammet det meg som et lyn!» Siden har han studert og brukt gregoriansk sang, og også skrevet musikk for solostemme etter gregorianske prinsipper.

Professor Iegor Reznikoff fra Paris-Universitetet foreleste om «fysiologisk likevekt gjennom å praktisere gregoriansk sang» - eller «modal sang - nyttig sang: Stemme og terapi». Han tok for seg kroppsvibrasjonene ved sang av denne typen.

Professor Dr. Robert M. Fowells fra Universitetet i Los Angeles presenterte en video-

## Spørsmål om kvinnelige biskoper i England utredes

*De teologiske spørsmål forbundet med å utnevne kvinnelige biskoper skal nå utredes av Den engelske (anglikanske) kirke. I et notat til General-synodens medlemmer går det fram at det er Erkebiskopene av Canterbury og York som har tatt initiativet til utredningen. Komiteén som skal ut-*

*rede spørsmålet, ledes av Sheila Cameron, som selv har en høy stilling innen kirken. Hun er ikke teolog, noe som faktisk blir sett på som en styrke, da hun lettere kan skjære igjennom de fastlåste standpunktene som enkelte har på dette området, skriver Church Times. Rapporten er beregnet å være ferdig høsten 1987.* NØP/CT

serie på 12 tapes, som det gregorianske instituttet der laget med Pater Clément Morin fra Universitetet i Montreal under en forelesningsserie i Los Angeles. Denne serien kan kjøpes for ca. 3-4.000 kr. Morin var selv tilstede.

Ellers var foredragene så tallrike i et fullpakket program at det fører for langt her å gå inn på andre enn de mest oppsiktsvekkende. De som presiderte sesjonene, var også sentrale personer. Bl.a. professor Zoltan Falvi fra musikkakademiet i Budapest, Marc Bleuse, direktør for Det Franske Nasjonalkonservatoriet, Francois Polgár, som er korsjef ved Paris-operaen - og også leder for Choeur Grégorien de Paris - og ikke minst: General Lefebvre i full gallauniform. Han var kongressens vert, for kongressen holdt til i lokalene til den franske hærs sanitetsavdeling, som holder til i Val-de-Grâce. Før revolusjonen var Val-de-Grâce et stort benediktinerkloster. Det Gregorianske Koret i Paris synger gregoriansk messe hver søndag i den gamle klosterkirken. Det var litt morsomt å se abbeden i Solesmes i fulle pontifikalier vandre omkring i den tidligere klostergården med avslutningschampagnen i hånden -

etter den praktfulle messen hvor han avsluttet kongressen i concelebrert messe med en annen biskop, og et tyvetalls prester (som hjemme hos seg selv er meget fremstående gregorianske korledere) og i tillegg alle korene som hadde deltatt. Denne messen og også andre punkter på programmet var åpen for publikum. Det gjorde sterkt inntrykk at alt folket kunne sin gregorianikk, og i messene gikk gregorianikken ut over det å være et vitenskapelig objekt. Den gikk inn i sin rette sammenheng.

Norge var representert med 6 personer fra det årsgamle «AMICI CANTUS GREGORIANI NIDROSIAE» - Den gregorianske sangs venner i Nidaros - stiftet etter at Asbjørn Hernes, som studerte i Solesmes i 1951-52, overtalte fire unge venner til å bli med til Solesmes på påsketur for halvannet år siden.

Organisatorene av Paris-kongressen - Choeur Grégorien de Paris - sa ja til Norges-turné, og den starter på Olavs-dagene i Trondheim neste år. Koret kommer også til Bergen, Oslo og Fredrikstad. Det er første fremstøt «AMICI» gjør, for å tilbakeføre kunnskapen om denne delen av også norsk kulturarv til Norge. For første



## Eksplosivt forhold mellom kirke og stat i Burundi

En misjonær som er blitt tvunget til å forlate Burundi, har sagt at myndighetene i landet har økt presset mot Den katolske kirke. Dette skjer fordi myndighetene er redde for den innflydelsen kirken øver i landet. Ifølge den utviste pateren, Bernard Quinn, er forholdet mellom kirken og staten nå eksplosivt.

12

gang skal Olav den Helliges samtidsmusikk klinge autentisk i Norge etter flerstemmighetens inntog, sier Henning Sommerro, en av de norske deltakerne ved kongressen. Norge kan ikke stå utenfor kunnskapen om 500 år av sin kirkemusikk-historie, når Japan allerede har hatt professorat og gregoriansk institutt i 30 år!

Da undertegnede, som lånte penger og svippet over fra USA til kongressen (hva finner man ikke på!) - kom tilbake til småbyen i nord-Michigan, kom det for dagen at legen der, som lider av multipel sklerose, bruker gregorianske plater for å komme over periodene med ekstrem tretthet. Ren musikkterapi uten religiøs opplevelse i tilknytning til sangen.

En overraskelse var det også at naboen - en pensjonert lagerarbeider fra Fordfabrikkene i Detroit, ikke kirke-tilhørig, bad meg kjøpe en plate i Solesmes, for gregoriansk sang var det vakreste han visste. Han dro til byen og kjøpte ny platespiller før han spilte platen!

Vi kan derfor sitere Père Gajard, tidligere kormester i Solesmes: «Midt i forvirringen og ruinene som omgir oss, i

*I Burundi er det minoritetsstammen Tutsi som har makten. Denne gruppen fører en politikk som majoritetsstammen Hutu finner meget diskriminerende. Hæren, som utgjør maktgrunnlaget for den regjerende juntaen, består utelukkende av soldater fra Tutsi-stammen. Kirken utgjør en trussel for den stadig mer upopulære regjeringen fordi den klarer å samle folk i en opposisjon.*

*Regjeringen er også misunnelig på Kirken fordi den mottar store pengegaver fra utlandet og derfor kan sette i gang mange velferdsprosjekter. Quinn sier at konflikten mellom Tutsi-stammen og Hutu-stammen, som deler landet i to maktblokker, er minst like dyptgående som den mellom sorte og hvite i Sør-Afrika.*

*Burundi er et av de minste landene i*



*En gruppe glade deltagere ved verdenskongressen for gregoriansk sang. Fra venstre: Henning Sommerro, Asbjørn Hernes, pater Kim en Joong, Louis-Marie Vigne (kongressleder), Dordi Glærum Skuggevik og rektor Kristofer Grendahl.*

denne atmosfæren av forferdelig usikkerhet som vi lever i, er gaven vi har bruk for, det å finne igjen kjærligheten til roen, stillheten og freden. Den gregorianske sangen er fantastisk egnet til å gi oss dette.» Dette er sakset fra en uttalelse av Gajard i 1947, men er vel like tidløst som sangen synes å være: Den har røttene bakover og forbi Kristi fødsel, den har aldri vært vist interesse fra mer forskjellige hold enn nå. Kongressens tema uttrykker også dette: «Aktualitet og overlevelsessevne i den gregorianske sangen».

Noen uker etterpå satt undertegnede i munkekoret (selv om jeg er dame) i St.Johns-klosteret i Collegeville i Minnesota, der benediktinerne synger morsmål til ny musikk. Lenger nede i veien, i St-Benedict-klosteret i St. Joseph, sitter søster Cecile Gertken - 83 år og oversetter Solesmes-samlingene til engelsk. «Før latinen var gresken,» sier hun, «og før gresken sang man på hebraisk - og hvorfor ikke nå på engelsk?» Den diskusjonen skal vi ikke gå inn på.

«AMICI's motto er: Når vi kan gå på konsert og høre



*Afrika. Det ligger inneklemt mellom Zaire og Tanzania. Av en befolkning på 5,5 millioner er rundt 65 prosent katolikker. Etter militærkuppet har myndighetene lagt seg på en østblokk-vennlig politikk. Dette kan ha vært med på å øke avstanden til Den katolske kirke, som alltid har stillt seg i opposisjon til kommunistinspirerte regimer. NØP/APS*

**Jøder og katolikker i Amerika**  
Rundt 100 katolske prester og biskoper, rabbinere og jødiske legfolk deltok nylig i en konferanse i Sao Paolo i Brasil. Møtet ble arrangert i anledning 20-års dagen for Konsildokumentet «Nostra Aetate» om den katolske kirkes forhold til de ikke-kristne religioner.

*Kardinal Jean-Marie Lustiger, erkebi-*

*skop av Paris og selv barn av tyske jøder, oppfordret konferansedeltagerne til først og fremst å gå inn for forsvaret av menneskerettighetene og følgelig for jødernes rett til å leve i sitt eget land. Det bor ca. 175.000 jøder i Brasil, mens 80 % av landets 80 millioner innbyggere er katolikker.*

*I Argentina finnes det ca. 300.000 jøder.*

KNA

## Litteratur

13

messer av Palestrina, Vivaldi, Bach etc. - da må vi også kunne gå for å høre eksempel på vår kirkemusikk gjennom 500 år her i landet!

Til slutt, sitatet av Olivier Messiaen, som ble gjentatt flere ganger under kongressen: «Den gregorianske sangen er den vakreste skatt vi eier i fransk kulturarv!» Det gjelder også for andre land.

Til 40-årsdagen for bomben i Hiroshima kom det pakke fra professor Mizushima, avsenderadresse Hiroshima, poststemplett Solesmes. Det var platen med Schola Gregoriana d'Hiroshima. Deo gratias!

P.S. Etter at punktum ble satt for denne rapporten fra gregorianikk-kongressen, kom førsteutgaven av det nye fransk-språklige tidsskriftet «GREGORIANA», et kontaktoorgan for «gregorianister». Initiativet til et felles forum for informasjon og dialog har fulgt i kjølvannet til Paris-kongressen. Prøvenummer kan fås ved å skrive til: GREGORIANA, Le Mesnil Saint-Martin, 47210 Montaut de Villeréal, Frankrike.

*E. Baasland/R. Hvalvik (red.)*  
De apostoliske fedre  
i norsk oversettelse  
med innledninger og noter  
*Luther Forlag 1984*

Først på 1600-tallet støter vi på betegnelsen «de apostoliske fedre». Den ble anvendt på forfattere som man antok hadde direkte tilknytning til apostler eller aposteldisipler. Senere er også andre skrifter kommet med. Kriteriene for hva som hørte inn her, har vært relativt uklare, og i dag finner vi ofte «de apostoliske fedre» som en samlebetegnelse på kirkelige skrifter fra tidsrommet ca. 70-150.

Mens en gruppe skrifter fra omtrent samme tid, - de såkalte «nytestamentlige apokryffer», - ofte levde en skyggetilværelse, hadde «de apostoliske fedre» en sentral og aktet plass i oldkirken.

Luther Forlag utga i 1984 «De apostoliske fedre i norsk oversettelse med innledninger og noter». Redaktørene har valgt relativt vide utvalgs-kriterier slik at boken inneholder flere tekster/tekstsamlinger enn det som er vanlig i tilsvarende utgaver - i alt 13.

Fremfor en kronologisk presentasjon av skriftene har

man foretrukket skriftenes litterære form som utgangspunkt. Det skjelves mellom: kirkeordning (*Didaché*), brev (bl.a. *Ignatius-brevene* og *Polykarpus Martyrium*), preken (2. *Klemensbrev*), forsvarsskrift (f.eks. *Quadratus-fragmentet*) og apokalypse (*Hermas' Hyrden*). Flere av tekstene har aldri før vært utgitt på norsk.

At vi her får adgang til den eldste kristne litteratur etter Det nye testamente, er i seg selv grunn god nok til å ønske boken velkommen. Direkte utfordrende blir det når vi i tillegg møter en kirke med problemer og spørsmål påfallende lik våre egne. Det er neppe tilfeldig at Luther Forlag presenterer disse gamle tekstene i en serie kalt «Teologi i dag».

I alt ni personer er bidragsytere, de fleste fra Menighetsfakultetet. I bokens innledning fastslås med rette at «for de store kirkesamfunn har vitnesbyrd fra kirkefedrene, og særlig 'de apostoliske fedre', hatt stor betydning.» Da er det kanskje beklagelig at man ikke har gjort arbeidet med tekstene til et tverrkirkelig prosjekt. Det ville ha vært berikende såvel faglig som økumenisk.

Else-Britt Nilsen



Et sted underveis gikk noe galt.....

«Mitt slektledd fikk mange muligheter og få forpliktelser», skrev Bjørn Bjørnsen i Arbeiderbladets kronikk «Tanker i tiden» nylig. «Vi grasset over skildringene fra konsentrasjonsleirene, men visste at i FN-alderen kunne slikt aldri skje igjen. Framtida var

science fiction-romaner og forskning som leverte mirakler på løpende bånd. Levestandarden kunne fordobles hvert tiår. Verden var på rett spor med u-hjelp, sosial boligbygging og internasjonale kongresser....

Å få et samfunn til å virke var i grunnen et teknisk spørsmål, for sosiologien har tabeller for alt menneskelig, og da gjaldt det bare å veie tallkolonnene mot hverandre: Så mye

frihet, så mange lover, så mye velstand, konflikter og mål å strebe mot, og folkelykken ville bli forutsigbar som en bussrute.

Men et sted underveis gikk noe galt....

De nye selvstendige statene ble rene basilikulturer for diktaturer og borgerkriger - med nye våpen. Den nye velstanden som skulle ha gjort oss alle rikere, rausere og mer solidariske, er også blitt en kilde til kapitalei-

## KRONEN PÅ VERKET

*Ikke-katolske kristne  
blir ikke innbudt  
til å dele  
nattverdsbrødet  
i vår kirke.  
Mange av dem tror  
at dette betyr  
ikke-anerkjennelse  
av dem selv  
som kristne.  
Ikke minst fordi  
den lutherske kirke  
har såkalt  
«åpent nattverdsbord»,  
er den katolske praksis,  
og tankegangen  
som ligger bak,  
ikke så lett  
å forstå for dem.  
Men jeg skal forsøke  
å klargjøre den.*

«I kraft av troen er dere nemlig alle Guds sønner i Jesus Kristus. Idet dere er døpt til Kristus, har dere også ikledd dere Kristus. Så er der ikke mer spørsmål om jøde eller hellener, om slave eller fribåren, om mann eller kvinne, for dere er alle ett, i Kristus Jesus.»

Alle som er døpt til Kristus, er ett. På det åndelige plan eksisterer de kristnes enhet allerede nå.

Men på det hverdagslige plan, der vi lever og står i forhold til hverandre, der eksisterer ikke de kristnes enhet. Det er derfor vi kommer sammen under bønneuken for kristen enhet, i lydighet mot Åndens inspirasjon. Men det er også derfor den katolske kirke bare gir nattverden til katolske kristne.

Etter katolsk oppfatning er det å dele nattverden det sterkeste tegn på enhet mellom dem som mottar den. I den gammeltestamentlige kultur og Jesu Kristi kultur var det å dele et måltid en handling som bandt et virkelig bånd mellom dem som spiste sammen. Vi husker fra Davids salme klagen over svik: «Selv min venn, min bordfelle, løftet hælen mot meg!» Og vi sporer evangelistenes skrekk når de ser Jesus dyppe et stykke og rekke det til forræderen. Den som mottar et stykke brød, skulle aldri i evighet kunne vende seg mot giveren i den jødiske kultur på Jesu tid.

Den katolske oppfatningen av feiringen av Kristi nattverd

har bevart dette trekket. Å motta nattverden er først og fremst et møte med den levende Jesus Kristus. Men siden det er den samme Jesus Kristus som kommer til hver av nattverdsgjestene, blir nattverden også det sterkeste båndet mellom dem som mottar Kristi legeme og blod.

Liturgien i den katolske kirke understreker dette på to måter. Straks før mottagelsen av nattverden ber menigheten Herrens bønn, Fader Vår. Vi sier: «Forlat oss vår skyld, som vi og forlater våre skyldnere.» Det er sannsynlig at Fader Vår er plassert akkurat her, foran mottagelsen av brød og vin, for å hjelpe oss å nærme oss Herrens bord med et hjerte som har tilgitt.

Etter Fader Vår sier presten til menigheten: «Hils hverandre med fredens tegn», og hver rekker hånden til de nærmeste i kirkebenkene. Dette er et tegn fra oldkirken, den gang kalt «fredskysset», som er gjeninnført i de siste ti-år. Også dette er et tegn på at man skal nærme seg Kristi legeme og blod i en tilstand av fred med alle man deler det med.

Hvis messen hadde vært en privatandakt, hvor det hele dreiet seg om forholdet mel-



ende smålighet og grådighet...

Pånytt løper børsen løpsk mens kornet blir dyrefor, massesulten øker og kongressene grubler...

Så var det altså ikke bare å overlate samfunnsstyringen til sosiologene, teknikerne og ekspertene likevel. Politikken var også verdier og målestokker for riktig og galt, sant og usant.»

Evangeliet - ikke ideologier.

«Prester og ordensfolk som driver sosialt arbeid i utviklingsområder må ikke støtte spesielle politiske programmer eller ideologier,» uttalte paven nylig i forbindelse med de filippinske biskopers ad limina-besøk. Opposisjonen mot den filippinske president Marcos tiltar stadig, og en del prester har sluttet seg til geriljaen som bekjemper Marcos og hans politikk.

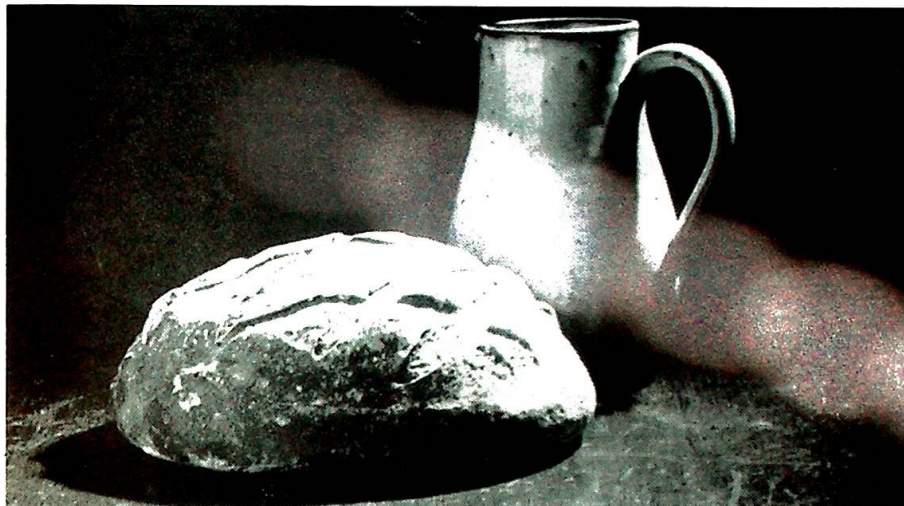
«Prester og ordensfolk skal forkynne evangeliets frigjørende budskap», sa paven,

«men de må vokte seg for å fordreie eller begrense dette budskap ved å knytte det til et spesielt og spesifikt politisk engasjement, og for å delta i handlinger som ikke harmonerer med deres kirkelige status.»

Paven oppfordret til samarbeid mellom biskoper og ordensfolk engasjert i sosialt arbeid på Filippinene. «Under de rådende forhold trenger det en god porsjon 'åndelig gangsyn' hvis man skal forstå ordensfolks egentlige kall og oppgave,» sa paven.

CATHOLIC HERALD

15



lom Kristus og meg selv som isolert individ, ville kanskje min kirkes holdning vært annerledes. Men til messe samles vi nettopp som fellesskap, som kirke.

Og kirkene lever ikke i gjensidig fred og forsoning, det er sannheten idag. Institusjonene lever i en tilstand av splittelse. For at kirkene i sannhet skal kunne dele nattverden, må det være oppnådd forsoning mellom kirkene. Å bruke *tegnet* på oppnådd enhet, før enhet helt ned på institusjonenes plan er blitt virkelig, ville være usannhet. Dette er den katolske kirkes oppfatning, en direkte følge av oppfatningen av hva nattverden er.

Å bruke *tegnet* på enhet før man har oppnådd enhet i virkeligheten, ville være å semen-

tere status quo. Det ville være en måte å slå seg til ro med splittelsen på. Det ville være å gjøre splittelsen komfortabel, å gjøre splittelsen god å leve med.

Men vi vet at splittelsen er mot Kristi vilje. Vår kirke håper at dette tegnet, det at vi er adskilte ved nattverdsbordet på det aller helligste stedet, kan være en spore til ikke å slå seg til ro med tingenes tilstand slik den er nå. Smerten som det innebærer å måtte oppleve at vi er splittet, skal være en spore til å gjøre noe for at Kristi bønn om at alle skal være ett, kan bli hørt.

Slik er vår kirkes tankegang. Om den er fremmed for mange, om mange ikke kan akseptere den, håper jeg i alle fall at alle forstår at den ikke

innebærer en nedvurdering av andres kristenliv. Vår kirke anerkjenner som sagt alle døpte som Guds barn. Vi tror at den hellige ånd bor i alle døpte. Så på det åndelige plan, er vi ett.

Opgaven består i å bli ett, også på det synlige plan, slik at verden kan tro. Og her foregår det da heldigvis samtaler. Samtaler om hva nattverden og messen er, og om hva prestetjenesten i Kristi kirke er. Vår kirke håper at det skal være fortsatt utålmodighet blandt de kristne, så samtalenes frukter blir imøtesett med lengsel.

Når samtalen har båret frukt, *da* skal alle kristne kunne ta del i den éne nattverd. Dette skal være kronen på verket, målet vi arbeider frem mot. Og ikke bare skal alle troende kunne motta nattverden i alle kirker: Alle prester skal kunne forrette nattverden i alle kirker, fordi nattverden vil være den samme, uansett hvem som presiderer messen.

Ennå er vi ikke kommet dit. Men når vi er kommet dit, da er vi kommet frem. Da kan vi bruke det sterkeste tegnet på enhet mellom de kristne: å dele nattverden. ●



## Bevisst forhaling.

Kirken i Polen kritiserer regjeringen for å trekke forhandlingene om det planlagte kirkelige landbruksfond i langdrag. Fondet, som bl.a. skal brukes til en høyst påkrevet modernisering av det polske landbruk, risikerer å miste lovede vestlige pengegaver dersom saken utsettes for lenge, og Kirkens talsmenn mener regjeringen driver bevisst forhalingspolitikk. CATHOLIC HERALD

## Færre lutheranere

Det blir stadig færre lutheranere i Europa og i Nord-Europa. Dermed ser utviklingen fra tidligere år ut til å holde stikk også for 1985. Totalt har Det lutherske verdensforbundet (LVF) talt opp 67,47 millioner lutheranere i 1985, som er en tilbakegang på nesten 1 million fra året før. LVF har nå 104 medlemskirker med 54,43 millioner medlem-

mer. Det største medlemmet er Den svenske kyrkan med sine 7,68 millioner medlemmer. Den norske kirke kommer på en fjerdeplass med 3,85 millioner medlemmer. Hvis man tar med lutheranere i Norge utenfor Statskirken, blir tallet 3,87 millioner. Det plasserer Norge på en syvende plass etter Finland, Danmark, Øst-Tyskland, Sverige, USA og Vest-Tyskland på toppen. NØP/LWI

# PAVENS FREDSPAPPEL

*Fred - virkelig fred - må bygge på «sosial rettferdighet og på det enkelte menneskes verdighet og rettigheter,» fremholder paven i sitt budskap i anledning verdensfredsdagen 1. januar og FN's internasjonale fredsår. Sentrale stikkord for pavens fredsprogram er solidaritet og dialog, samarbeid og tillit - «etiske imperativer med appell til den enkeltes samvittighet og til nasjonenes ansvarsfølelse,» understreker paven i de innledende avsnitt.*

Johannes Paul II er fullt klar over at freden trues fra mange hold i dag, og at den fred deler av verden har, hviler på et meget spinkelt og sårbart grunnlag. «Ved første øyekast kan nok ordene om å gjøre freden til et moralsk imperativ synes utopiske i en verden hvor enkeltinteresser og gruppeinteresser står steilt mot hverandre både på det politiske og ideologiske plan.... og i denne situasjon er det særlig de små og svake, de fattige og 'stemmeløse' som lider mest. Vold og økonomisk maktmisbruk holder fattige folk og nasjoner nede, nekter dem deres legitime del av de felles goder. Eksemplene er tallrike i dagens verden.»

Også atomopprustningen er en del av dette mønster av vold og maktmisbruk, av mangel på solidaritet og tillit.

Våpenkappløpet fører til en lammende frykt hos mange. «Jeg ber innstendig atommaktene om på ny å tenke gjennom det store moralske og politiske ansvar de har,» trygler paven.

Men det er ikke bare atomvåpnene som bidrar til konstant og voksende konflikt. Også økningen i omsetningen av meget avanserte konvensjonelle våpen er høyst skremmende og truende. Den fører til øket vold og lidelse i konfliktområdene i verden og til ytterligere utarming av fattige land og områder.

En tredje alvorlig trusel mot freden - nær knyttet til de to andre - er den sosiale urettferdighet i verden. Kløften mellom de rike og de fattige nasjoner og verdensdeler blir stadig dypere. Det er meget foruroligende, for «fred - i ordets

egentlige betydning - er uforenlig med urettferdighet. Fred må ikke reduseres til fravær av krig: Fred innebærer harmoni, orden og fylde.» Ut fra en slik definisjon er det langt fra fred på jord - også der hvor man ikke sliter med åpne og væpnede konflikter.

«Det finnes dem som hevder at verdenssituasjonen i dag - med blokkdannelser, sosial urettferdighet og økonomisk utbytting, med gjensidig frykt og mistillit - er normal og uunngåelig, og at forholdet både mellom enkeltindivider og mellom stater alltid vil være preget av permanent konflikt,» sier paven, men et slikt syn vil han ikke godta. Verden kan forandres hvis menneskenes sinnelag forandres, og paven har tro på at en slik forandring er mulig: «Ser vi på samfunnsutviklingen i de senere



Biskop Manfred Bjørkquist er død.

Det nordiske økumeniske institutts «heder-sordførande» biskop Manfred Bjørkquist er død - 101 år gammel. I den anledning skriver «Ekumenisk Orientering»: I en tid med stadig voksende pessimisme inspirerer minnet om hans store innsats bl.a. innen den nordiske økumenikk til frisk og visjonær inn-

sats. Biskop Bjørkquist minner oss om at den som eier glød, visjon og tro, ofte når sine mål selv der hvor det til å begynne med ser håpløst ut. - Vi minnes ham i dyp respekt og takknemlighet.»

Biskop Bjørkquist kjent fra Sigtuna Stiftelsen - la grunnen for instituttet kort etter Utrecht-konferansen i 1938 som var et vik-

tig forstadium til opprettelsen av Kirkenes Verdensråd etter den annen verdenskrig. Instituttet - som nå ligger i Uppsala - fungerer dels som økumenisk forskningsinstitusjon, dels som regional arbeids- og PR-sentral og utgjør på den måten et kontaktledd mellom den nordiske økumeniske bevegelse og verdens-økumenikkens sentrum i Geneve.

17

år, kan vi konstatere ikke bare store skader og sår, men også en besluttsom vilje hos enkeltmennesker og stater til å overkomme vanskelighetene og bane veien for et nytt internasjonalt system. Det er veien menneskeheten må gå hvis den vil skape en universell fred og enhetlig utvikling.»

### Solidaritet og dialog er veien

Stikkordene for dette nye internasjonale system, denne nye handle- og væremåte, er solidaritet og dialog, bare slik kan vi «overvinne blokkdannelsenes og antagonismens logikk» i dag. Det krever innsats fra alle - og vilje til å gjøre de grunnleggende menneskelige behov til «det første imperativ i internasjonal politikk.»

Stadig flere av verdens mennesker blir seg sine grunnleggende rettigheter bevisst, og stadig flere oppdager det dype interessefellesskap som binder alle medlemmene av den menneskelige familie sammen. Den eneste vei mot et verdenssamfunn «der det hersker rettferd og fred mellom folkene og kontinentene, er solidaritetens, dialogens og den gjensidige tillits vei... Vi må avskaffe den politiske tankegang og generelle innstilling som er forgiftet av maktbe-

gjær og ideologier, kvitte oss med splittelse og utbytting og frigjøre oss fra lammende økonomisk determinisme.»

Forholdet mellom Nord og Syd, som i dag er preget av urettferdighet og økonomisk utbytting, kan forandres, det er viljen det står på. Og i forholdet mellom Vest og Øst må vi våge å satse på ekte dialog som «overvinner ideologiene og de fastlåste oppfatninger, skaper menneskelig kontakt og fellesskap - forandrer hjerte og sinnelag.»

Paven oppfordrer sterkt til at det bygges videre på Helsinki-avtalen og på de nye kontakter etter Genève-møtet i høst. «Dialogens vei er en oppdagelses vei,» sier paven, «jo bedre vi får øye på hverandre, lærer hverandre å kjenne, jo lettere kan vi løse spenninger, konflikter og lenker.»

Gjennom solidaritet og ekte dialog kan vi lære:

- respekt for ethvert menneske
- respekt for den annens autentiske verdier og kultur
- respekt for den annens autentiske verdier og kultur
- å se ut over oss selv og våre egne behov slik at vi kan fremme det som er til beste for andre
- å bruke våre egne ressurser in-

nen en ramme av sosial solidaritet

- å etablere strukturer hvor de fremtredende trekk nettopp er varig solidaritet og dialog.

Enkeltmennesket - dets verdighet og rettigheter - må stå i sentrum for alle våre bestrebelser, understreker paven. «Hverken kortsiktige eller langsiktige politiske mål gir noen som helst rett til å sette til side det enkelte menneskes rettigheter.»

### De kristnes visjon og engasjement

De kristne har et spesielt kall til å arbeide for fred. I Jesus Kristus, i Evangeliet, finner de troende «gode grunner og vektige argumenter for å sette alle krefter inn på å bidra til å skape én og den samme fred i hele verden.» Kristus kom for å samle til ett alle de Guds barn som er spredt omkring (Joh. 11, 52). Han kom for å rive ned de gjerder som stenger, og for å bringe forsoning, fred og forståelse mellom menneskene. «Korset favner - på en symbolsk måte - både Nord og Syd, Øst og Vest.»

De kristne vet at urettferdighet og ufred, blokkdannelser og maktmisbruk i siste instans skyldes «moralsk svikt» hos



## Vatikanets svake økonomi

Vatikanets gjeld øker stadig, og en hårdt til-  
trengt reform av det finansielle system lar  
vente på seg. Kardinalmøtet før den ekstra-  
ordinære synoden ser ikke ut til å ha tatt  
noen synlig skritt henimot en mer profesjo-  
nell og åpen finansiell ledelse, skriver CAT-  
HOLIC HERALD.

Kardinalkommisjonen på 15 medlemmer,  
som har ansvaret for Vatikanets administra-

sjon og finanser, må se i øynene at under-  
skuddet for 1985 ventelig blir på 56 millio-  
ner dollars, en økning på nesten 50% i for-  
hold til rekordunderskuddet i 1984.

Det er to måter å møte den økende gjeld  
på: enten ved å øke inntektene eller ved å  
sette tæring etter næring - d.v.s kutte ned på  
utgiftene.

Vatikanet heller mot den første løsning,  
men det er et åpent spørsmål om verdens ka-

tolikker - og da særlig de tyske og de nord-  
amerikanske, som er de største givere - er  
villige til stadig å øke sine bidrag.

I fjor innbragte den årlige innsamling av  
Peterspenger den 29. juni rundt 26 millio-  
ner dollars, en tilbakegang på 30 millioner.  
Hvis ikke Peterspengene og andre inntekter  
øker, vil Vatikanet måtte gjøre store inn-  
hugg i sin formue for å dekke tapene.

menneskene - altså synden. Men de vet også at synden kan overvinnnes, selv der hvor den synes uovervinnelig: «Men om synden økte, økte nåden så overveldende meget mer.» (Rom. 5, 20).

Kirken er kalt til å fortsette Kristi frelsesverk, til å forsone enkeltmennesker og folkeslag, bringe enhet, brorskap og fred. «Enhver kristen må søke å rette på slikt som strider mot Evangeliets fredsånd - det innebærer også at man er åpen for de positive tegn i tiden, for alt som er i pakt med Evangeliets ånd.»

De kristne må ha mot til å håpe mot alt håp (Rom. 4, 18), «mot til å føre dialog med alle mennesker av god vilje.»

Paven kaller fredsåret «et prisverdig initiativ som fortjener vår fulle støtte og aktive innsats.» Det er ikke et luksus-anliggende for de få og for spesialistene, *det er alles ansvar.* Paven avslutter med en sterk appell og en direkte henvendelse til statsmenn og politikere, forretningsfolk og strateger, offiserer og vitenskapsmenn, troende og ikke-troende - kort sagt - til oss alle *gjør freden til en verdi uten grenser: fra Nord til Syd, fra Øst til Vest - én og samme fred for alle mennesker.*

UKJ

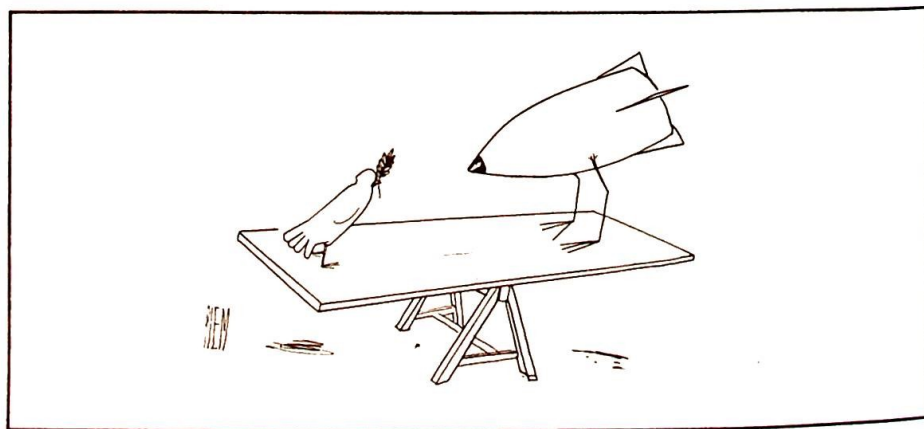
## Wera Sæthers nyeste bok, «Sol over gode og onde», utmerker seg ved å være en annerledes bok om kjernevåpen.

En endeløs strøm av bøker har kunnet gi oss detaljerte opplysninger om de tekniske, politiske og strategiske sidene av kjernevåpnenes virkelighet før, under og etter atomkrigen. Denne boka har et annet emne: MENNESKET under kjernevåpentruselen, her og nå.

Her spørres det ikke etter våpensystemer, megatonn, førsteslagskraft, SS 20 eller Trident II-raketter. Nei, spørsmålene her er: Hva *gjør* kjernevåpnene med oss? Hva inne-

bærer det å leve med utslettelsestruselen? Hvordan virker kjernevåpnene inn på vår tanke- og forestillingsverden? Og, ikke minst, hva slags forhold er det mellom det å leve i kjernevåpnenes tid og det å ha en gudstro?

«Et eksperiment i erkjennelse», omtaler Wera Sæther selv boka som. Et slikt eksperiment er nødvendig, for atomvåpnenes eksistens har forandret menneskets levevilkår radikalt. «Ingen kan lenger tenke troverdig om verden uten å tenke kjernevåpnene med i denne refleksjonsprosessen.» Samtidig kan erkjennelsen bare være et eksperiment, for: «for menneskesinnet er INTET utålelig. Utslettelsen av alt er ikke til å holde ut. Menneskesinnet utvikler alle slags strategier for å skyve det uutholdelige bort. Også derfor blir det så tyrannisk.»





## Paven til Jugoslavia?

*Pave Johannes Paul II har antydnet at han gjerne vil besøke Jugoslavia. I en hilsen til landets nye ambassadør i Vatikanet takket paven de folk og regjeringer som har gitt ham anledning til å besøke katolske samfunn i de ulike land. Han understreket nødvendigheten av en dialog mellom kirken og staten, og håper ved sine besøk i østblokkland å være med på å fremme en slik dialog. Dette har blitt tolket som en klar forespørsel fra paven om å få besøke Jugoslavia. NØP/KIPA*

## Levende menigheter

*Legfolks medansvar for Kirkens oppdrag er uomtvistelig, sier monsignore Günther Franz, leder for Pastoralkontoret i bispedømmet Hildesheim. Medansvaret gjelder både Kirkens karitative arbeid og dens «frelsesoppdrag».*

*I et opprop i anledning menighetsvalgene i Tyskland til våren sier monsignore Franz*

*at i en tid med til dels alvorlige prestemangel, må menighetsrådene for alvor tas i tjeneste. Det kan bidra til å gjøre en tidligere passiv og «forsørget» menighet til en levende og «selvforsørgende» menighet. Monsignore Franz oppfordrer de troende til å finne tid til å gi en hjelpende hånd innen sin menighet - slikt engasjement styrker både fellesskapet og den enkelte.*

KNA

# En annerledes bok om kjernevåpen

19

Dette erkjennelses-eksperiment har Wera Sæther altså gjort, og det er tydelig at det ikke har vært lett. Utslettelsen omtaler hun som «dette 'det', som jeg bare av og til tør tenke på i mer enn ett sekund. Det er ikke tenkbart, det spjærer dagsstrukturene fullstendig, ja brenner deg opp, hvis du slipper det løs i den bildeskapende fantasien.»

Heller ikke for leseren er det lett å bli med inn i forfatterens erkjennelse. Dette er ikke en bok man leser med lyst - en bok man ikke greier å legge fra seg. Tvert imot kjemper man seg igjennom den og er glad for at den er delt inn i svært korte avsnitt så det er lett å legge den fra seg ofte. For her må det ettertanke og egne vurderinger til.

Likevel blir man fanget inn og drives gjennom boka. Til sjuende og sist er det en bok man er glad for å ha lest. Og det er en bok man gjerne går tilbake til, når man først en gang har lest den igjennom. «Sol over gode og onde» er nemlig, når alt kommer til alt, først og fremst en bok om håp.

Wera Sæther

Sol over gode og onde  
Gyldendal, Land og kirke 1985

## Håp

Av Wera Sæther

Utslettelsesvåpnene fins, kunnskapen om dem vil alltid finnes. Teknisk sett, vil mennesket derfor alltid kunne utslette seg selv. Med denne viten har vi levd i forti år nå.

Hva fins det da å håpe på?

Hvilket håp er *håp*? (Kan det overhodet finnes et virkelig håp?)

Kan vi håpe på at ingen vil bruke våpnenes ødeleggelsespotensiale og at dette potensialet ikke vil bli avfyrt av seg selv, etter en teknisk eller kommunikasjonsmessig brist?

Er det et virkelig håp?

Eller er det bare et matt utsagn fra fornuften, som gjerne vil stole på de mektiges fornuft, og som ikke lenger orker å mobilisere seg i en direkte motstandskamp mot døden?

De mektiges fornuft er lite troverdig, den kan korrumpes. Høyteknologisk forskning viser dette, medisinske eksperimenter i Auschwitz viser det. Fornuft uten pulserende hjerte blir fort dødbringende.

Jorden, som er sårbar, er også seig. Ennå er den ikke blitt ruinert av oss. Men den innehar ingen evighetsgaranti, og et levende håp kan neppe være et håp på en evig jord.

Kan vi håpe på annet og mer enn litt nytelse her og nå, mens vi ennå lever? Et «godt liv», så lenge det varer. Kanskje bare bekvemt, kanskje trygt og anstendig, kanskje engasjert ute i verden, kanskje hengivent med de nærmeste.

Kan vi håpe på mere enn å greie dag etter dag?

Eller å utvikle, utfolde, virkeliggjøre oss selv?

Eller å frelse vår sjel?

Kan vi håpe på å frelse vår sjel?

Kan vi annet enn å be om å få miste vårt liv, bli litt befridd fra det egotyranniet som regjerer i oss?

Kan vi håpe på noe *nytt* her i verden: At løven og lammet skal beite sammen til sist?

Kanskje er håp, innerst inne, å ikke «håpe på» noe bestemt, men å *håpe*. Simpelthen håpe. Være livets, og derfor også dødens når den kommer. Være livets og arbeide for livet. Håpe og arbeide, uten forhåndsgarantier om nytte og lykke, i tillit til at noe bærer. Noe er mer enn oss alle, innenfor jorden så å si. Jeg kaller det «hjerte», eller Kjærlighet. Det er det som kan forløse oss fra hatet og frykten, det er det jeg kan håpe på når jeg ikke kan håpe på noe annet. Det er ikke sårbart for detonasjoner, men det er sårbart for alle slags former for maktbegjær og selvtilstrekkelighet i mennesket selv.

I håpet tror jeg at den Levende kan nyskape menneskenes hjerter, mitt eget som andres. Gud er under-full mer enn all-mektig. Og alt som nyskapes, nyskapes for livet i alle.



61 millioner ser på kristen TV. Det amerikanske publikum for kristne TV-programmer er langt større enn mange tidligere har trodd, melder informasjons-utøvernes nyhetsblad «PR News». Det er A.C. Nielsen & Co. i New York som har foretatt undersøkelsen som viser at 61 millioner amerikanere ser på et eller flere programmer fra en av de ti største religiøse fjernsynsselskaper i løpet av en måned. NØP

## Positive signaler fra Roma til Kina.

Pave Johannes Paul II kom med klare positive forhåpninger om en bedring av forholdet mellom Vatikanet og de «patriotiske» katolske kristne i Den kinesiske folkerepublikken da biskopene fra Taiwan nylig besøkte Vatikanet. Han sa at han hver dag ber om at den dagen snart skal opprinne da felleskapet mellom Vatikanet og Den kinesiske

(patriotiske) kirke kunne bli et faktum.

Paven unngikk nøye å gjøre forskjell mellom de to kinesiske republikkene ved å tale om «den store kinesiske familie,» og at kristendommen godt kunne finne sin plass i dens kultur. En kristen tro betyr ikke noe brudd med deres egen kultur, sa paven. Og det betyr enda mindre en forminsket lojalitet overfor staten. NØP/ID

20



R.I.P.

Vår kjære  
SØSTER AGNES CREMER

døde i Oslo den 23.12.85  
i en alder av 82 år,  
etter 56 års klosterliv.  
Vi anbefaler vår avdøde søster  
til de troendes forbønn.

ST. JOSEPHSØSTRENE

Herren er mitt lys og min frelse,  
for hvem skal jeg frykte?  
Herren verner mitt liv,  
for hvem skal jeg være redd?

Herre, hør mitt rop.  
Vær nådig og gi meg svar.  
Mine øyne søker ditt åsyn.  
Skjul ikke ditt åsyn for meg.

Jeg tror at jeg skal få se  
Herrens godhet i de levendes land.  
Vent på Herren, stol på ham.  
Stå fast i ditt hjerte, ha tillit til Gud.

Fra Salme 27



«Fra Saba kom de konger tre» - sang vi på julaften, og den 6. januar feiret vi «Herrens Åpenbaringsfest», fra gammelt av en av de store kirkelige fester. Bildet er fra «Klarenaltan» i Kölnerdomen, et arbeid fra 2. halvdel av 1300-tallet.



Hard skyts mot apartheid  
 Rettferdighet og Fred Kommissjonen i Oslo  
 Katolske Bispedømme har offentliggjort en  
 uttalelse om Sør-Afrika — den er også over-  
 sendt regjeringen. Uttalelsen peker på at det  
 er den sør-afrikanske regjeringens uvilje mot  
 reelle rettferdige forandringer i samfunns-  
 strukturen som har bidratt til dagens alvor-  
 lige situasjon.

Kommissjonen støtter seg til «Kairos-doku-  
 mentet» (kairos = sannhetens øyeblikk) fra  
 sist høst undertegnet av 150 sør-afrikanske  
 kirkeledere. Dette dokumentet retter hard  
 skyts mot de hittil dominerende teologiske  
 retninger i landet — statsteologien og kirke-  
 teologien. Begge bidrar på sin måte til å  
 underbygge dagens apartheid-politikk.

Rettferd og Fred Kommissjonen konklude-

rer med at den norske regjering må opprett-  
 holde vedvarende press overfor de sør-  
 afrikanske myndigheter bl.a. i form av im-  
 portforbud mot varer fra Sør-Afrika, regi-  
 streringsplikt for norske skipsanløp i landet,  
 olje-embargo i tillegg til FNs våpenembargo  
 — og «steil og utvetydig aktivitet» med det  
 mål å få til «en effektiv internasjonal isole-  
 ring av Sør-Afrika.»

## Pastor Høgh In Memoriam

21



R.I.P

Min hjære bror og svoger  
 Vår gode onkel  
 Pastor, Dr.

ALF INGVALD HØGH

f.1902

døde, styrket med Kirkens sakramenter

27.12.85.

Bjørn og Ely Høgh  
 nieser og nevøer

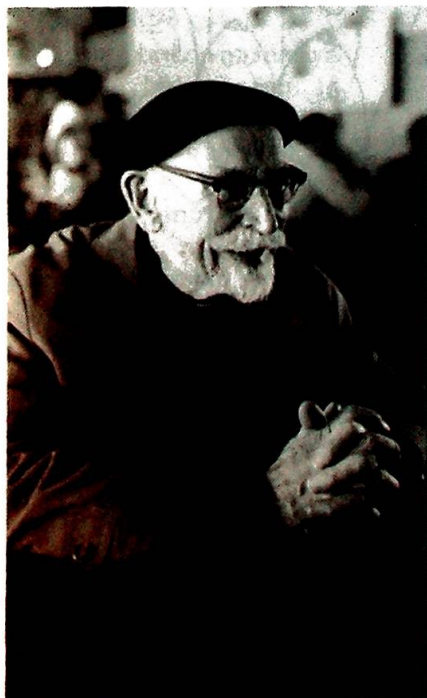
Etter avdødes ønske har bisettelsen funnet sted i  
 stillhet.

Han ønsket ingen blomster, men heller en gave  
 til Landsforeningen for Hjerte- og Lungesyke.

Pastor Høgh ble født 14. no-  
 vember 1902 i Bergen. Etter  
 konversjonen i 1923 studerte  
 han ved det pavelige kolle-  
 gium De Propaganda Fide og  
 ble ordinert til prest 20. de-  
 sember 1930. Et år senere, 9.  
 desember 1931, ble han ut-  
 nevnt til kapellan i Bergen.  
 Den 29. august 1937 overtok  
 han sognepreststillingen i Fre-  
 drikstad hvor han arbeidet til  
 1947. I de år som fulgte var  
 han virksom i Oslo som «scrip-  
 tor av Vikariatets lærebøker»  
 og leder for Katolsk Opplys-  
 ningsbyrå. I april 1952 fulgte

utnevnelsen til sogneprest i  
 Lillestrøm hvor han virket i  
 hele 25 år. Han fikk sitt otium i  
 Haugesund i 1977 og flyttet et-  
 ter noen år til St. Franciskus-  
 strene på Marias Minde i Ber-  
 gen hvor han tilbragte sine  
 siste år. Fra hans hånd har vi:  
 «Bønnebok for katolske krist-  
 ne» som gjennom mange år  
 ble brukt under gudstjenester  
 og i hjemmene.

Pastor Høgh var en dyktig  
 og ivrig prest som var meget  
 trofast i Bispedømmets tje-  
 neste. Vi lyser fred over hans  
 minne.



Pastor Høgh ønsket ingen preken ved sin begravelse, men at hans dikt «Mitt testamente» skulle leses. Siden begravelsen fant sted i stillhet, vil sikkert pastor Høghs mange sognebarn og venner sette pris på å få lese dette testamentet fra sin prest og venn.

### Mitt testamente

Jeg er i min Fars verden,  
 og for mitt lyttende øre  
 synger naturen sin sang  
 mens i de fjerne soner  
 klodene går sin gang.

Dette er min Fars verden,  
 tanken fyller mitt sinn.  
 Berg og jord har han formet,  
 gått frem av hans skaperånd  
 er jo alt liv som rører  
 seg rikt i sjø og på land.

Dette er min Fars verden,  
 han trøster meg daglig her.  
 Hør! hans fottrinn i graset,  
 hans røst i alt som er til.

Dette er min Fars verden,  
 skal jeg da føle meg trett,  
 sorgfull og ensom på ferden  
 jeg som til glede er skapt?



Trippelhonnør fra Fritt Ord  
Forfatteren Åge Rønningen, nærradiostasjon  
Radio Immigranten og kulturredaktør  
Odd Kvaal Pedersen er blitt tildelt stiftelsen  
Fritt Ords honnør. Honnøren gis de tre for å  
ha bidratt til å fremme stiftelsens formål,  
som er å verne om og fremme informasjons-  
friheten og en demokratisk utvikling i norsk

kultur og næringsliv, melder Aftenposten.  
Forfatteren får Fritt Ords honnør for  
djeru bruk av ordet i et enestående forfatter-  
skap. Radio Immigranten i Oslo berømmes  
for sitt bidrag til forståelse mellom nordmenn  
og innvandreres kultur og samfunnsforhold,  
takket være daglige sendinger på syv språk.  
Kulturredaktør Odd Kvaal Pedersen gis

honnør for sin fremsynte og vidtfaende  
publisistiske innsats som har rettet søkelyset  
mot Syd-Afrika og u-landsproblemer.  
Fritt Ords Pris deles også ut en gang i året (i  
1986 i mai), mens stiftelsens honnør gis mer  
spontant. Det synlige bevis for honnøren er  
overrekkelsen av en krystallvase og en pen-  
gepåkjenning under en tilstelning.

## Fra Ungdomsår til Fredsår

Barn og ungdom er i dag sterkt opptatt av fred, rettferdighet og frykten for en atomkrig. Hvordan skal vi som kristne møte denne interessen og frykten på en rett måte? Dette spørsmålet vil stå i fokus på et seminar i Misjonsaulaen 1. mars 1986 kl. 10 til ca. kl. 16. Arrangør er Komitéen for Internasjonale Spørsmål under Mellomkirkelig Råd for Den Norske Kirke i samarbeid med Institutt for Kristen Oppseding (IKO). Norges Katolske Ungdomsforbund (UNKF) har vært representert ved et forberedende møte til seminaret.

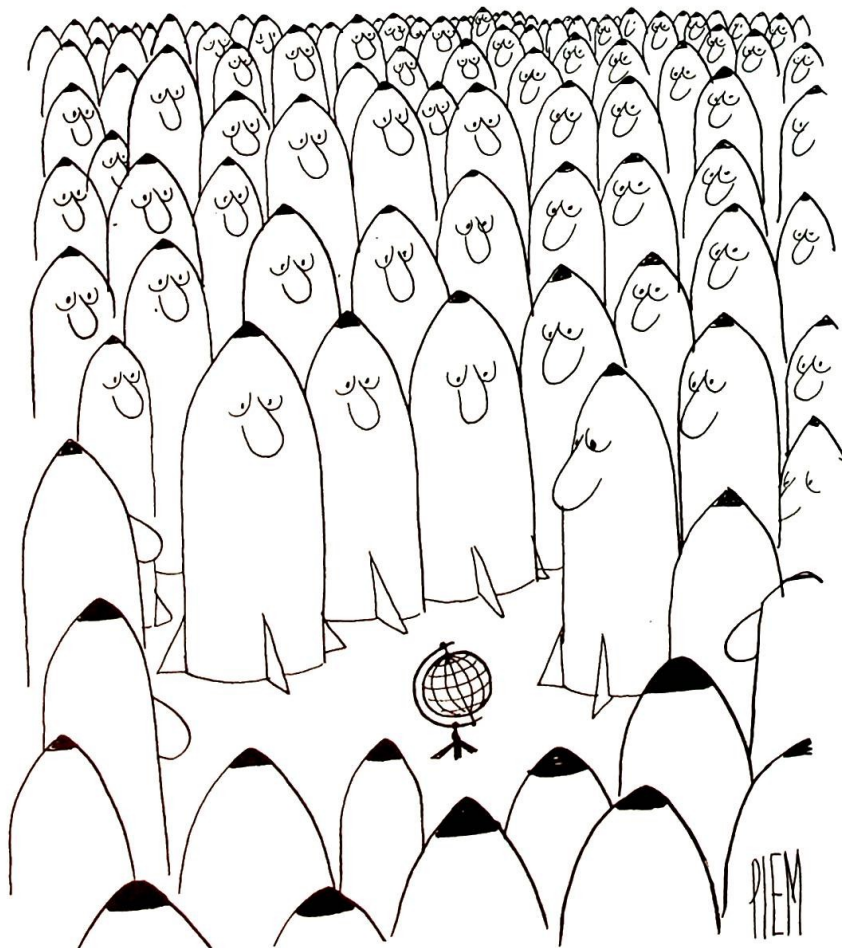
Det internasjonale ungdomsåret satte sitt preg på mye av den virksomhet som kristelige barne- og ungdomsgrupper gjennomførte i 1985. Fullt så kjent er det ikke at 1986 av FN er valgt som internasjonalt Fredsår. Med dette seminaret håper arrangørene at fred og rettferdighet blir satt på dagsordenen i året som kommer.

Av programmet kan vi nevne foredrag om barns og unges krigsfrykt ved psykiater Anne Grieg, og orientering om kirkelig engasjement for fred, frihet og rettferdighet ved konsulent Atle Sommerfeldt. Stig Utne, som nå er leder for Tøyenprosjektet i

Kirkens Bymisjon, stiller spørsmålet: Fredsundervisning, en utfordring til kirkene og de kristelige organisasjonene? Deretter vil det bli grupper der en kan arbeide med fredsметодikk for ulike aldersgrupper.

Seminaret, som koster kr. 50, er åpent for alle interesserte, men en tar særlig sikte på

kristne barne- og ungdomsarbeidere, søndagsskolelærere, lærere, kateketer og andre som er engasjert i konfirmantundervisningen. Påmeldingsfrist er 10. februar. Nærmere opplysning fås ved henvendelse til Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke, Underhaugsvn. 15, Oslo 3, tlf.: 02/463416, 02/466777.





**RENÉ OG  
HÉLÉNE BIRKELAND**Tannleger  
Bygdø Allé 58 B - Oslo 2  
Tlf. 44 86 13**A / S NORSKE SHELL**

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING: (02) 19 12 00 - SERVICE (02) 19 12 20

## Liturgisk kalender

## Gudstjenester

23

			Dialogmesse	Høymesse
<b>JANUAR</b>	Arendal <i>St. Franciskus kirke</i>	Tyholmen Tlf. 22 209	<i>lörd.</i> : 18.30 <i>sønd.</i> : 8.00	11.00
27. Angela Mercici, jomfru. 2. Sam. 5, 1-7. Mark. 3, 22-30.	Asker og Bærum <i>Mariakirken</i>	Nyveien 17, Stabekk Tlf. 53 77 35	<i>lörd.</i> : 17.45 <i>sønd.</i> :	10.45
28. Thomas Quinas, prest og kirkelærer. 2 Sam. 6, 12b-15. Mark. 3, 31-35.	<i>Eikeli katolske kirke</i>	Veståsen 18 Tlf. 24 25 69	9.15	10.30
29. Ferial, 2. Sam. 7, 4-17, Mark. 4, 1-20.	<b>Bergen</b> <i>St. Pauls kirke</i>	Christiesgt. 16 Tlf. 32 54 10	<i>lörd.</i> : 19.00 <i>sønd.</i> : 9.00	11.00
30. Ferial. 2 Sam. 7, 18-19, Mk. 4, 21-25.	<i>Vår Frue Kirke</i>	Helleveien	9.30	
31. Johannes Bosco, prest. 2 Sam. 11, 1-4a. 5-10a. Mk. 4, 26-34.	<b>Bodø</b> <i>St. Eysteins kirke</i>	Hernesvn. 22 Tlf. 21 783	<i>lörd.</i> : 19.00 <i>sønd.</i> :	11.00
	<b>Drammen</b> <i>St. Laurentius kirke</i>	Cappelensgt. 1 Tlf. 83 20 19	<i>lörd.</i> : 13.00 <i>sønd.</i> : 9.00	11.00
	<b>Fredrikstad</b> <i>St. Birgitta kirke</i>	Kongensgt. 9 Tlf. 11 438	9.00	11.00
		Messe lørdag kl. 19.00 unntatt når intensivundervisning: kl. 12.30.		
	<b>Halden</b> <i>St. Peters kirke</i>	Kristian V's pl. 1 Tlf. 81 168	9.00	10.45
1. Ferial el. Marias lørdagsmesse. 2 Sam. 12, 1-7a. 10-17. Mk. 4, 35-41.	<b>Hamar</b> <i>St. Torfinns kirke</i>	Torvg. 113 Tlf. 23 751	<i>lörd.</i> : 18.00 <i>sønd.</i> :	11.00
2. 4. alm. søndag. Herrens fremstilling i templet. Mal. 3, 1-4, Hebr. 2, 14-18. Lk. 2, 22-40.	<b>Hammerfest</b> <i>St. Mikael kirke</i>	Salsgt. 52 Tlf. 11 447	19.00	11.00
3. Blasius, biskop og martyr. Ansgar, biskop. 2 Sam. 15, 13-14. Mk. 5, 1-20.	<b>Harstad</b> <i>St. Sunniva kirke</i>	Skolegt. 4 Tlf. 61 501	<i>lörd.</i> : 17.00 <i>sønd.</i> :	10.30
4. Ferial. 2 Sam. 18, 9-10. Mk. 5, 21-43.	<b>Haugesund</b> <i>St. Josefs kirke</i>	Haraldsgt. 21 Tlf. 23 195		11.00
5. Agathe, jomfru og martyr. 2 Sam. 24, 2. 9-17. Mk. 6, 1-6	<b>Hønefoss</b> <i>St. Theresias kirke</i>	Vesterngt. 5 Tlf. 22 381		11.00
6. Paul Miki og hans ledsagere, martyrer. 1. Kong. 2, 1-4, 10-12. Mk. 6, 7-13.	<b>Kristiansand S.</b> <i>St. Ansgar kirke</i>	Kirkegt. 3 Tlf. 24 225	<i>lörd.</i> : 13.00 <i>sønd.</i> : 10.00	11.00
7. Ferial. Sir. 47, 2-13. Mk. 6, 14-29.	<b>Kristiansund N.</b> <i>St. Eysteins kirke</i>	Flintegt. 5 Tlf. 72 779		11.00
8. Ferial el. Hieronymus Emiliani. 1 Kong. 3, 4-13. Mk. 6, 30-34.	<b>Levanger</b> <i>St. Torfinns kirke og</i> <i>St. Eysteins sykehjem</i>	Jernbanegt. 29 Tlf. 81 856 Tlf. 81 855		11.00
9. 5. alm. søndag. Is. 6, 1-2a, 3-8. 1 Kor. 15, 1-11. Lk. 5, 1-11.	<b>Lillehammer</b> <i>Mariakirken</i>	Weidemannsgt. 3A Tlf. 52 550	<i>sønd.</i> :	18.00
10. Ferial el. Scholastica, jomfru. 1 Kong. 8, 1-7, 9-13, Mk. 6, 53-56.				
11. Ferial el. Vår Frue av Lourdes. 1 1 Kong. 8, 22-23, 27-30. Mk. 7 1-13.				



## Gudstjenester

			Dialogmesse	Høymesse
<b>FASTETIDEN</b>	Lillestrøm	Romeriksgt. 1	9.00	10.30
	<i>St. Magnus kirke</i>	Tlf. 71 28 85		
	Molde	Parkvn. 25		11.00
	<i>St. Sunniva kirke</i>	Tlf. 51 467		
	Moss	Ryggevn. 24		17.00
	<i>St. Mikael kapell</i>	Tlf. 51 038		
	Narvik	Håreksgt. 82		18.30
	<i>Kristi Kongekirke</i>			
	Oslo	Akersvn. 1	<i>lörd.</i> : 19.00	
	<i>St. Olav domkirke</i>	Tlf. 20 72 26	<i>sønd.</i> : 9.30	11.00
			19.00	
	<i>St. Hallvard kirke</i>	Enerhauggt. 4	8.35	11.00
		Tlf. 67 23 83		
	<i>St. Dominikus kirke</i>	Neuberggt. 15	9.00	11.00
		Tlf. 43 07 71	18.30	
	<i>Jesu Hjerter kapell</i>	Ullernchausséen 52	9.00	
		Tlf. 50 91 91		
	<i>Grefsen kapell</i>	Glads vei 23	9.00	11.00
		Tlf. 15 38 90		
	<i>Lunden kloster</i>	Øvre Lunden 5	<i>lörd.</i> : 18.00	
		Tlf. 64 18 20	<i>sønd.</i> : 10.00	
	Porsgrunn	Sverresgt. 26	<i>lörd.</i> : 18.00	
	<i>Vår Frue kirke</i>	Tlf. 50 793	<i>sønd.</i> : 11.00	
	Stavanger	Dronningensgt. 8	8.30	11.00
	<i>St. Svithun kirke</i>	Tlf. 52 55 34	9.30	
			18.00	
	<b>Stord</b>			
	<i>Hl. Ånds Kapell, Skyttarhaugsvn. 12</i>			
<i>Høymesse hver 2. søndag kl. 11.</i>				
<i>Nærmere opplysninger: tlf. (054) 11 230</i>				
Tromsø	Storgt. 94	<i>lörd.</i> : 19.00		
<i>Vår Frue kirke</i>	Tlf. 84 277	<i>sønd.</i> : 11.00		
Trondheim	Prinsensgt. 2a2	9.00	11.00	
<i>St. Olavs kirke</i>	Tlf. 52 12 14			
Tønsberg	Sandefjordsgt. 1		11.00	
<i>St. Olav kirke</i>	Tlf. 11 949			
Voss	Finnesvegen 57	Etter avtale		
<i>St. Olavs kapell</i>	Tlf. 51 25 10			
Ålesund	Nørvesund	<i>lörd.</i> : 17.00		
<i>Vår Frue kirke</i>	Tlf. 37 558	<i>sønd.</i> : 8.30	11.00	



Neste nummer utgis 18. februar. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarhavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Redaksjon og ekspedisjon:

Akersveien 14, 0177 Oslo 1, Tlf. 20 72 48

Medarbeidere:

Liv Greni

Kjell Arild Pollestad o.p.

Albert Raulin o.p.

Knut W. Ruyter o.f.m.

Gunnel Vallquist

Abonnement kr. 140,- pr. år.

Utenfor Skandinavia kr. 160,-.

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

**St.  
OLAV**

**BOKHANDEL**

Akersveien 14, 0177 Oslo 1  
Telefon: (02) 20 72 48

Bokhøsten var rik, og her er et lite utvalg:

Leo Eitinger: MENNESKER BLANT MENNESKER. En bok om antisemittisme.

171s. ib. kr. 149,-

T.S. Eliot: Å NÆRME SEG EN KATT. Gjendiktet av Paal Brekke. Tekstene som «Cats» er bygget over.

61s. ib. kr. 98,-

EN RUSSISK PILEGRIMS BERETNINGER. Til norsk ved f. Johannes Johansen.

144s. ib. kr. 148,-

Vera Henriksen: HELDIG OLAV. 325s, ib. kr. 289,-

Rolf Jacobsen: NATTÅPENT. Dikt. 48s. hf. kr. 72,-

Jan Erik Rekdal: OPPSTANDELSE NÆRVÆR. Dikt.

63s. hf. kr. 75,-

Wera Sæther: SOL OVER GODE OG ONDE. Om kjernevåpen og mennesker.

148s. hf. kr. 112,-

SALGET PÅ BØKER, PLATER OG NOEN FÅ STALLER startet 20. jan., men har ennå interessante tilbud.

mandag-fredag: 9.30-16.30  
torsdag: 9.30-17.30  
lørdag: 9.30-13.

## Arbeidsgruppe om samfunnsforhold i utviklingsland

Nøden i verden er stor. De kristne har en klar forpliktelse ut fra Guds ord til å hjelpe de nødlidende. Velledighet er i denne sammenheng ikke nok.

Vi ønsker derfor å starte en bønne- og arbeidsgruppe hvor vi kan bruke våre ulike yrkeserfaringer til å utrede samfunnsspørsmål der strukturer er åpenbart urettferdige. Arbeidsformen blir å skaffe nok kunnskaper om spesielle problemer til å kunne påvirke opinionen i Norge, og til å kunne presse ansvarlige myndigheter til å handle.

Det vil være aktuelt å samles en gang i mnd., og gjøre endel arbeid på egenhånd. En vil samarbeide med organisasjoner og institusjoner som har samme mål som arbeidsgruppa, nemlig å gjøre det vi makter for å «skape rettferdighet der urett råder».

Alle «som har lyst», bes ta kontakt. Omfanget og organiseringen av arbeidet vil bli avgjort på bakgrunn av henvendelsene.

Kontaktperson: Landbruksøkonom Pierre de Brisis, Skogfaret 7, 0382 Oslo 3.

**MALERMESTER**  
utfører allslags maler- og tapetserarbeider

**GEORG OG OTTO FOERSTER**

Tlf.: 15 54 26/15 56 06

**GUSTAV BØHM & SØN A/S**

Bakeri og Konditori

Drammen

Tlf. (03) 83 42 80

Allslags snekkerarbeid utføres

**REIDAR MYRVOLD & SØN**

Brannvaktvn. 5, Oslo 4

Tlf. 15 34 82

**TRENGER  
DU TRYKKSAKER?**

Kontakt

**SATS + PASTE A/S**

Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10

Tlf.: (02) 30 04 16 - 30 84 53



## Blikk på tiden



### Biskop Suhr

Den forhenværende biskop av København, Theodor Suhr, fylte 90 år den 24. januar, og den 17. januar var det 60 år siden han ble opptatt i den katolske kirke. Biskop Suhr har også mange venner i Norge; ikke minst har han vært en trofast venn og veiviser for vår egen biskop Gran, som har hatt noe av den samme skjebne som sin danske embedsbror: konvertitt, munk - og biskop mot sin vilje. Som biskoper, har de også hatt den samme oppgave i sine respektive land, nemlig å føre kirken ut av dens motreformatoriske og utenlandske ghettotilværelse og gjøre den til en del av den nordiske kulturelle virkelighet.

Biskop Suhr stammer fra en gammel fynsk proprietærfamilie og tok selv landbruksutdannelse. Etter første verdenskrig dro han til Argentina, hvor noen hevder at han var cowboy, andre at han var farmer, og atter andre at han drev som svinehyrde. Til de siste hører den store islandske dikter Halldór Laxness, som i sin bok *Skáldatími* forteller om tre danske («søgende sjele»), som alle ble munk i klostret St. Maurice i Clervaux, hvor Laxness også selv var novise i sin katolske ungdom.

I boken forteller han om «en student og landbrugskandidat Suhr, som var taget til Argentina for at vogte svin for at nå sjæleydmyghed for Gud og mennesker. Svinet anses for et skident kreatur, så at det er en udsøgt øvelse for en helgen at tjene et sådant dyr og på den måde knægte sit hovmod. Efter hvad Suhr fortalte mig, lærte han af egen erfaring, at svinet er det renligste af alle dyr, og at det udelukkende er menneskets skyld, hvis svinene er snavsede. Efter den indsigt syntes han, at han ikke længere var værdig til at vogte svin, og vendte til-

bage til Europa og gjorde ikke holdt førend i Rom, hvor han ble modtaget af paven, der sendte ham til benediktinerne i Saint Maurice. Suhr var en højt kultiveret mand, da han kom til os i Clervaux for at tage imod troen, en anselig person både i væsen og optræden. Han tog siden kutten og blev munk. Nu har han længe været katolsk biskop over Danmark og en meget anset mand der i landet. Da en god ven af mig, der er ambassadør, ved et tilfælde kom til klostret Saint Maurice længe efter, fik han øje på en temmelig stor kobbertavle i vestibulen, med navnene på berømte mænd fra Norden, som ved Guds visdom og under medvirkning af bedesamfundet var blevet omvendt til den hellige kirke og døbt dér i klostret; og den, der skriver disse linier, stod ikke nederst. «Syntes du ikke», spurgte jeg, «at du dér stod overfor begyndelsen til den katolske kirkes helgenfortegnelse?» «Åh nej,» svarede han, «jeg syntes på en måde, at der stod opregnet de soldater, som var faldet i krigen.» Jeg svarede uvilkårligt: «Dog ikke biskop Suhr.» (Gjengitt efter Erik Sønderbloms oversettelse)

Da jeg sommeren 1984 besøkte Halldór Laxness i hans hjem på Island, ville han straks vite om jeg kjente biskop Suhr. Jeg kunne da fortelle dikteren en anekdote som verserer om de forhenværende biskoper av henholdsvis København og Oslo. De gikk engang sammen på Sirkus Schumann i København, og familien Schumann var meget katolsk. Biskopene valgte å gå i sivil og være inkognito. Da de kom til billettluken, skjedde det imidlertid noe høyst merkelig: damen som solgte billetter forsvant plutselig, og omsider oppdaget de at hun lå knelede på gulvet og ventet på den biskoppelige velsignelse. Biskop Suhr hadde nemlig glemt å ta av seg sin bispering. Litt forlegen skiserte han raskt en diskret velsignelse, og damen forsynte dem med billetter. I all diskresjon hadde hun selvsagt gitt dem de beste plassene, og de ble nærmest sittende på en liten ærestribune. Så forteller historien videre at før selve forestillingen begynte, lød der en flott fanfare, og over høytaleren ble det annonsert at man i aften hadde den ganske ufortjente ære å ha deres

høyærverdigheter biskopene av Oslo og København blant publikum - hvorpå prosjektørene vendtes mot de to biskoper i sivil, mens applausen runget under en ny fanfare, og fem elefanter kom inn og gjorde reverens...

Man skulle ut fra de mange anekdoter tro at biskop Suhr var en jovial og utadvendt herre. Han er tvert imot blitt beskrevet som «en stilfærdig, noget reserveret mand, som besad en naturlig pondus og ikke duftede af hverken snustobak eller kirkerøgelse». Den kjente danske presten og forfatteren Peter Schindler ble engang spurt av pave Pius 12. om hvordan man i Danmark var tilfreds med den nye biskop. Schindler svarte: «Biskop Suhr... jo, han er som en østers! Næsten ikke til at få lukket op!»

Biskop Suhr lukket seg imidlertid opp selv, ikke minst takket være sin legendariske humor, som klede hans noe syrlige navn. Berømt er historien om da han besøkte et nonnekloster, og alle søstrene ville kysse hans ring. Biskop Suhr tok av seg ringen og lot den gå rundt...

Da biskop Suhr fylte seksti år, gav Katolsk Ugeblad en karakteristikk av ham som sikkert er like sakssvarende tredivet år senere: «Biskopen minder i sin ydre fremtræden så meget om en diplomat af fornem gammel skole. Det milieu, hvor han voksede op, og det benediktinske milieu han selv valgte, har begge ydet deres stærke bidrag hertil. Biskoppen kan virke med en viss fjernhed, på nogle måske som en streng mand. Det er et fortegnet billede. Andre typer benytter sig mere af en demokratisk tidsalders nemme små tricks i omgang med mennesker - de undlader ikke at popularisere sig selv, og de tilrettelægger deres afgørelser med stadig henblik på den psykologiske virkning. Sådant beregning er biskop Suhr fjern. I den forstand er han ikke psykolog. Men han har alle den gammeldagse gentlemans begreber om, hvad man kan og ikke kan gøre».

Vi ønsker den gamle hyrde og hedersmann hjertelig til lykke med de 90 år. Han trakk seg tilbake som biskop allerede i 1965 - av helsegrunner...

Pater Hilarion.